

Pécs-Baranyai OrigóHáz Egyesület

Mecseki Karsztkutató Csoport

2005. évi jelentése

A Mecseki Karsztkutató Csoport
2005. évi jelentését

Szerkesztette: Glöckler Gábor és Gál Györgyné

A fotókat készítették:

Gál György

Glöckler Gábor

Róth Antal

Mihovics Zoltánné

Számítógépes szerkesztés:

Gál Györgyné

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK.....	3
A Mecseki Karsztkutató Csoport 2005. évi munkaterve.....	4
FELTÁRÓ ÉS BARLANGVÉDELMI TEVÉKENYSÉG.....	7
Spirál-víznyelő barlang.....	7
Száraskúti-régi-nyelő.....	8
Huzatos-zsomboly.....	9
Rejtett-zsomboly.....	9
MECSEKI KARSZTKUTATÓ CSOPORT KUTATÓTÁBORA.....	10
KÖTÉLTECHNIKAI OKTATÁS:.....	14
TÉRKÉPEK.....	15
Az MKCS 2005 évi kutatási objektumai a Vízfő-forrás vízgyűjtő területén.....	15
Spirál-víznyelő barlang alaprajz.....	16
Spirál-víznyelő barlang hosszmetset.....	17
Száraskúti régi-nyelő.....	18
Rejtett-zsomboly.....	19
ESEMÉNYNAPTÁR:.....	20
TUDOMÁNYOS JELLEGŰ MUNKÁK, PUBLIKÁCIÓK.....	24
Megállapítások a Tettye-forrás szökevényvizeiről.....	24
Publikációk.....	29
DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK.....	31
A Dél-Dunántúl barlangkatasztere.....	31
CSOPORTELET.....	35
Monte Cavallo (Karni-Alpok).....	37
Agyagos Kupa.....	40
Szlovákia – Tatra.....	43
Triglav.....	46

A Mecseki Karsztkutató Csoport 2005. évi munkaterve

A Pécs-Baranyai OrigóHáz Egyesület Mecseki Karsztkutató Csoportja 2005. évre az alábbi barlangokra kért és kapott kutatási engedélyt Rónaki László kutatásvezető és Glöckler Gábor kutatásvezető helyettes irányításával:

Spirál-víznyelő	4120-130	4124-420.04
Szárazkúti régi-nyelő	4120-203	4124-520.26
Huzatos-zsomboly		4124-620.12
Rejtett-zsomboly		4124-415.06

Kutatási terv

A Mecseki Karsztkutató Csoport az év folyamán az engedélyben előírt feltételek betartásával egyeztetett időpontokban és létszámmal folyamatosan végzi munkáját. A tevékenységekben részt vevő tagok létszámától, felkészültségétől függően a kutatásvezető a napi feladatok meghatározásában személyre lebontva dönt. A munkálatok csak a kutatásvezető irányításával folynak. A kutatási napokon végzett tevékenységekről jelentést kell készíteni.

Spirál-víznyelő barlang:

A Spirál-barlangban 2005 évben az alábbi lehetséges továbbjutási pontokat kutatnánk meg:

1. Reménytelen-szifon:

A szifon 1,8 m mély vize fölé pallókat fektetünk, melyről a vésőgépekkel elérjük a kövesedett agyagdugót a járat végében. Ennek eltávolítása után, a hasadék tágítására kerülne sor, melynek hossza a felmérések alapján nem éri el az 1 m-t.

A szifon előterében lévő terem 10-15 m-s mennyezeti hasadékát tervezzük kimászni, az esetleges szifonkerülő járat megtalálására.

Ezen hasadék, illetve a szifon hasadékának felderítésére kicsiny, teleszkópos boton mozgatható kamerát használnánk.

A szifon vizének leszivattyúzását, a 2004 tavaszán és őszén megismert, nagy vízmozgása miatt reménytelennek látjuk, így már nem is tervezzük.

2. Jobb-oldali vizes-ág:

A Vizeséses-terem elszűkülő hasadéka 1,5 m után újra kitágul, de eddig nem lehetett megvilágítani az ismeretlen járatot. Ezt is kamerával próbálnánk felderíteni, amennyiben reménykeltő, a szűkületet véséssel tágítanánk járható méretűre.

3. Kápolna:

A térképezés során a Kápolna felett 6 m magasságban szűk, vízszintes járatot találtunk, amely feltehetőleg a Szakadék folytatása lehet. Ennek a járatnak a kimászását tervezzük. Az agyagos hasadékból vödrökkel távolítanánk el a törmeléket és az agyagot.

4. Beretta-akna:

A térképezés folyamán a Beretta-akna aljában elszűkülő hasadékot találtunk, melynek kitisztítása után kiderült, hogy a Kápolna felett 10 m magasságban a Szakadékba nyílik. Ezt a szűk hasadékot véséssel szeretnénk járható méretűre tágítani, mivel a barlangban történő közlekedést (omlásveszély) e szálkőjárat használatával, sokkal biztonságosabbá tehetnénk.

Szárzakúti-réginyelő:

A munkálatokat a bejárati aknába, ismeretlenek által bedobált, rengeteg farönk kihordásával kezdjük. Ehhez kötélpályát és csigasort kell kiépítenünk.

A 2004-ben elért 40-50 cm széles függőleges hasadékban lefele haladva kalapáccsal és emelővel bontjuk el a megszorult törmeléket és kőtömböket. Az oldalsó törmeléket ácsolattal biztosítjuk. A helyszűke miatt a kitermelt anyagot vödörzéssel a felszínre hordjuk. A bejárati aknából csigával húzzuk fel a vödröket, a felszínre került anyagot lépcsőzetesen terítjük el a bejárat közelében.

Huzatos-zsomboly:

A 2004-ben elért végpont agyagdugóban végződik, melynek megbontásához ásót és lapátot használunk. A kitermelt agyagot lépcsőzetesen deponáljuk a bontás mellett, mivel a bejárati aknasor nem teszi lehetővé a felszínre való szállítását.

Az agyagdugóban lévő öklömnyi lyukból áradó huzat reménykeltő, valószínűleg előbb áttörjük az agyagfalat, mielőtt elfogy a depózáshoz szükséges hely.

Rejtett-zsomboly

A zsombolynál az elmúlt évben jelentős bontási munkálatokat nem végeztünk. Ezt szeretnénk az év során pótolni, a jelenleg kis méretű nyílást szélesíteni, a mögötte lévő járatot tágítani.

A kutatási tevékenység mellett – anyagi lehetőségeink függvényében – a Spirál barlangban további létrázási munkát tervezünk. Erre vonatkozóan a szükséges engedélyeket természetesen újabb kiépítési kérelem benyújtásával megkérjük.

Tagjaink számára rendszeresen, minden negyedév első pénteken megbeszélést tartunk az OrigóHáz-ban. Itt az aktuális kutatási tevékenységek mellett egyéb ismertetőket, beszélgetést, film, ill. diavetítést is tartunk. Több alkalommal tervezünk eszközhasználati, mászástechnikai gyakorlatot is.

Az egyesületi háttérrel kihasználva a Csoporttal kapcsolatos anyagokkal megjelenünk az Egyesület honlapján.

A kutatási hétvégék rendszeressé tételére a minden hónap első szombat-vasárnapot tűzzük ki.

<http://www.origo-haz.hu/mkcs/>

Mecseki Karsztkutató Csoport

- MKCS története
- Bemutatók
- Összejövetelek
- Hírek
- Csoporttevékenység
- Szakmai tevékenység
- Publikációk
- Vendégkönyv
- Fórum
- Ájánlott linkek
- Támogatók

			
Spirál-barlang, Egyes szfon2	Spirál-barlang, Elő-terem Stand	Spirál-barlang, Hid	Spirál-barlang, Kulcsos 2001-1
			
Spirál-barlang, Rem-szfonterme 1	Spirál-barlang, Szakadék1 1996	Spirál-barlang, Szakadék2 1996	Spirál-barlang, Szakadék3 1996
			
Spirál-barlang, Szakadék5 2002	Spirál-barlang, Szakadék6 2004	Tábor, 2004	Spirál-barlang, Újra a felszínen
			
Spirál-barlang, Söder			

FELTÁRÓ ÉS BARLANGVÉDELMI TEVÉKENYSÉG

2005. év folyamán négy jelentősebb barlangban folytattunk tevékenységet:

Spirál-víznyelő barlang (4120-130; MKCS kat. sz.: 4124-420.04)

(Glöckler Gábor)

A 2005. évben a barlangban 19 alkalommal folyt feltáró kutatás, átlagosan 6-8 fő részvételével.

A Jobb-oldali vizes-ág kutatását a nagy omlásveszély miatt ebben az évben elvetettük, a jövőben is csak akkor szeretnénk ebben az irányban továbbhaladni, ha a Reménytelen-szifon áttörésére tett kísérlet kudarcot vall.

A Kápolna feletti hasadék tele van agyagkitöltéssel, melynek kibontása jelentős időbe telne, így ebben az irányban sem folytattunk kísérletet.

Így a fő kutatási irányunk a Reménytelen-szifon volt, mely tulajdonképpen egy két-három méter mély, vízzel teljesen kitöltött, 60- 100 cm széles hasadék, melynek vízbe-vízre nyúló főtéjét üledékes-agyagos kitöltés alkotja. Ebben a kitöltésben, a víz felett, 4 m-t haladtunk előre.

A szifon vízszintje kiadós esőzéskor, hóolvadáskor jelentős mértékben (10 m!) megemelkedik, melynek során a víz túlnyomó része nem a Spirál-barlang felől érkezik, hanem a szifon még ismeretlen túloldaláról jön.

Ezek a vízszint emelkedések-apadások igen szoros időintervallumban követik a felszíni vízmozgásokat, ezért komolyabb omladék-szűkület nem akadályozhatja a még ismeretlen járatban a víz útját. Az apadásokat követően a felszínről bemosott hordalékot (gallyak levelek) találunk a Reménytelen-szifon termében. Gyakran jelennek meg szintén vízmozgásokat követően békák is.

Ezért, mivel a Spirál-barlang kürtői a felszínre nem nyitottak, egyértelmű, hogy a szifon vizét jórészt a Büdöskúti-nyelőbe befolyó víz alkotja, mely egy még ismeretlen járaton keresztül folyik tovább a Vízfő-barlang irányába.

Ezt támasztja alá a Reménytelen-szifon járatának keleti iránya is, melynek végpontja a felszínen kimérve csupán néhány m-re van a Büdöskúti-nyelőből kivezető patakmedertől.

A szifon végpontján normál körülmények között 2 m-s víz van, mely fölé vékony köteleken függő pallót függesztettünk, ezen hasalva bontjuk el a kitöltést.

A munkálatokat nehezíti, hogy a szifonba bekúszva gyakran 15-20 cm mély híg agyagba kell belefeküdni, ilyenkor a neoprén-búváruha aláöltözés nélkülözhetetlen.

Az év során 4 m-t sikerült előre haladni, a törmelék depózására nem volt szükség, mivel az a vízbe hullott, és jelentősen csökkentette annak mélységét, biztonságosabbá téve a munkát.

A vízszint hirtelen emelkedése szükségessé tette a „kuszoda” méretű járatok szelvénybővítését, a „menekülési útvonal” gyors átjárhatóságát. Ezért sok munkaórát fordítottunk a II Szifon és a Rókalyuk járatainak bővítésére.

Az előző évekhez hasonlóan idén sem tudtunk a tavaszi hónapokban a magas víz miatt a végponton dolgozni. Április 15-én minden eddigi vízállást megdöntött a vízszintemelkedés. A Szifon-elágazásnál (ahol a Bal- és a Jobb-oldali vizes járat indul) 20 - 30 cm magasan hömpölygött a víz a Bal-oldali-vizes ágból (Reménytelen-szifon) a Jobb-oldali-vizes ágba.

A fix poligon-pontokból kiszámított vízszint emelkedése: 9,471 m!

Vagyis a Bal-oldali-járat jórészt víz alatt volt. Ezekben a tavaszi hónapokban a magas vízhozamok miatt a Szakadékban fellazul a kőtömbök között az agyag és ez kisebb csúszásokat, kőhullásokat okoz. Egy kisebb kőhullás az idén is tönkretette a barlangban 2 hétre bennhagyott 60 m-s kötelünket.

A Beretta-akna felett sikeres kürtömászást hajtottunk végre, melynek eredményeként az Előd-terem északi vége felett kb. 10 m-rel egy kisebb hasadék-termet találtunk, ami igen megközelíti a felszínt. Ide biztosító kötelet szereltünk fel, de a pontos feltérképezésére a jövő évben kerítünk sort.

A barlang felső szakaszán a biztonságos és könnyebb lejutás érdekében megkezdett létrabeépítési tevékenységünk a Tízes aknában előregedett régi drótkötélhágcsó kiváltásával kezdődött, melyre 2005. december 31-ig volt érvényes engedélyünk a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumtól. Az év elején ezen munkákat sikeresen elvégeztük, az engedélyben előírtaknak megfelelően jelentést és fotódokumentációt készítettünk, melyet a Minisztérium részére megküldtünk.

Az második negyedévtől sor került egy újabb rész, a Szakadék belétrázásához szükséges „terepbejárásra”, a pontos nyomvonal kijelölésére, a terv elkészítésére és az engedélykérelem beadására. A minisztérium részéről Nyerges Attila és Egri Csaba 2005. július 5.-én járt a barlangban. Ellenőrizték egyrészt a Tízes-aknába már beépített létrát, másrészt az engedélykérelmünkben leírt elképzelésünk megvalósíthatóságát a Szakadékban. Ezek után 2005. augusztusban megkaptuk a barlang újabb szakasza belétrázási engedélyét. Az ősz folyamán elkészültek és beépítésre várnak a létratagok. A munkálatok befejezésre 2006. június 30-ig rendelkezünk engedéllyel.

Szárazkúti-régi-nyelő: (4120-203; MKCS kat.: 4124-520.26)

(Glöckler Gábor)

A barlang feltáró kutatására a nyár folyamán kutató-tábort szerveztünk. Sajnos az elmúlt év őszén fedeztük fel, hogy „valakik” a barlang bejárati aknáját teledobálták a fakitermelésből

származó farönkökkel. Ezek kihordása komoly feladatot jelentett, így néhány munkanapot a barlang újrányítására kellett fordítani. A farönkök kihordására kötelekből húzórendszert alakítottunk ki. Ezután kezdhettük meg a végpont bontását. A keskeny hasadék, melyet követtünk, hatalmas, 8-12 kg-s kőtömbökből álló, omladék alá vezetett be. A kőtömbök nincsenek összecementálódva, nincs köztük agyag, mely összefoghatná őket, és alig vannak összeboltozódva. Így minden egyes kőtömb kiemelése omlásveszéllyel járt. Mélyebbre érve a hasadékban szűkülethez értünk, melyen átjutni csak vésőgép alkalmazásával lehetett volna, de az omlásveszély miatt ez életveszélyes lett volna. A továbbjutás kizárólag a végpont felett lévő omladék teljes elbontása után lenne lehetséges. Mivel a barlangban depózásra nincs hely, a törmeléket eddig is a felszínre kellett juttatni. A most elért omladék kőtömbjei olyan nagyok, hogy helyben kellett felaprítani őket ahhoz, hogy a felszínre lehessen szállítani. Ehhez húzórendszert használtunk vödrökkel. Azonban a végpontot jelentő omladék mennyisége akkora, hogy az meghaladja a csoport erőforrásait. Így a barlang továbbkutatását, a reménykeltő elhelyezkedése és morfológiája ellenére, egy időre elvetettük.

Huzatos-zsomboly: (MKCS kat.: 4124-620.12)

(Glöckler Gábor)

A márciusi hóolvadást követően jártunk a barlangnál. Megdöbbenve tapasztaltuk, hogy a zsomboly bejáratát rejtő, 3-4 m mélységű töbor szélei, a csapadékos időjárás hatására, fellazultak és megcsúsztak, és a barlang amúgy is szűk bejáratú aknájára több köbméter erdei talaj valamint kőtömb zuhant. Ennek a mennyiségnek az eltávolítása, valamint a bejáratú akna újra járhatóvá tétele hosszadalmas, több hónapi munkát jelentene, ami felemésztené a csoport energiáit, elvonva azt a Spirál-víznyelő kutatásától, ezért az újrányítás gondolatát elvetettük.

Rejtett-zsomboly: (MKCS kat.: 4124-415.07)

(Glöckler Gábor)

A barlangban két alkalommal folyt a bejutást célzó, feltáró kutatás, melynek során a bejáratú akna szűkületét próbáltuk meg kitágítani. Az 5-6 fő részvételével folyt munkálatok alatt vésőgéppel, fűrőgéppel próbáltuk meg ember által járható méretűre kivésni az alig 20-30 cm széles, egy fa tövéből induló közel függőleges járatot. Ahhoz, hogy lejussunk a kb. 8 m mélységbe vezető igen szűk bejáratú aknán, még 1 m hosszban szükséges szelvénybővítés végeznünk. Ezen szűkület alatt járható méretűnek tűnik az akna, melybe, mivel nem teljesen függőleges, kb. 8 m mélységig lehet lelátni. Lefelé a járat egyre bővül, így van remény a nagyobb szelvényű fülkék-aknák elérésére.

MECSEKI KARSZTKUTATÓ CSOPORT KUTATÓTÁBORA

(Glöckler Gábor)

2005. július 18. – 24.

2005. július 18. hétfő:

A táborépítés napja.

Délután értünk le a beton bekötőúthoz. Sok-sok fordulóval sikerült felvinni a felszerelést és az élelmiszert az ivóvízzel a táborhelyre, a Spirál-barlang bejáratához.

A sátorverés után, este körül kezdtünk hozzá a táborhely feletti ponyvák kifeszítéséhez, amit fejlámpákkal sikeresen be is fejeztünk.

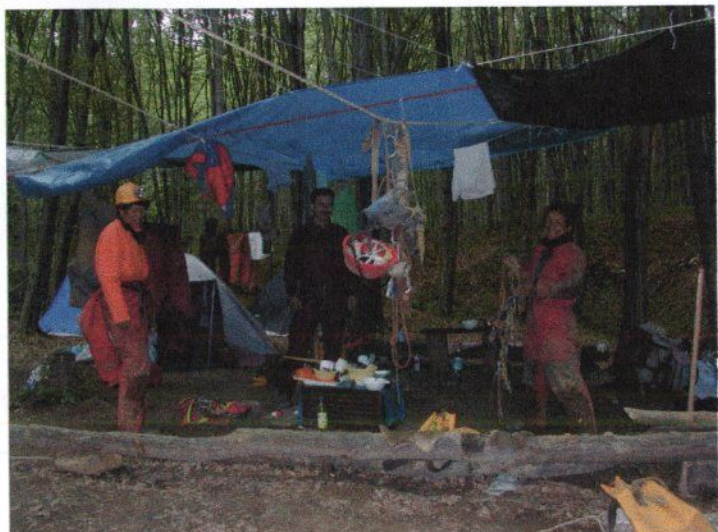
Késő este láttunk hozzá a „jól megérdemelt” ebéd-vacsora elfogyasztásához.

2005. július 19. kedd:

Esős reggelre ébredtünk. A tűz melege mellett fogyasztottuk a forró kávékat, amikor befutottak Feriék. Ők már nem voltak olyan szerencsések, mint mi, szakadó esőben állították fel a sátraikat. A leszállás előtt a lányok főztek valami jót (tarhonyás lecsó vagy micsoda) a bográcsban.

11 óra felé indultunk le hárman (Glöckler G., Mihovics G., Rostás A.) a Spirál-barlang végponti szifonjának előterét takarítani. A Szakadék viszonylag száraz volt, az előző héten leesett nagymennyiségű eső tisztára mosta a falakat, cseppköveket. Sajnos a Bal-oldali vizes ágban is otthagya a nyomát. A nyomokból ítélve a Reménytelen-szifon vízszintje újra tíz métert emelkedett az elmúlt héten, elárasztva az oldaljáratot. Mindenfelé 10-20 cm vastag púderfinom híg agyagot hagyott maga mögött. A Rókalyukon átkúsza (átcsúsza) ez az anyag beborította a felszerelésünket, ruházatunkat, befolyt a csizmákba, kesztyűkbe, ruhaujjakba. Miután jó két órát véstük a szifon mennyezetét és a törmeléket letoltuk a vízbe, indultunk vissza a felszínre. Bár az Öltözőben igyekeztünk megszabadulni a felesleges súlytól (agyag), kinézetünk mégis mindent elárult a végponton uralkodó állapotokról a felszínen levőknek.

A felszínre érkezésünk után

kisvártatva megérkezett Tóbi Józsi három gyerekkel. (lánya, fia és annak barátja). A sátrak

felverése után természetesen megéheztek, és Józsi örömmel melegítette fel a délelőtti főztünket. Mivel a gyerekeknek egyáltalán nem ízlett a melegített étel és Józsi parancsoló szavára sem lett ez másképp, mi is megkóstoltuk. Ehetetlen savanyú volt, mintha már megette volna valaki és ... . Miután kitárgyaltuk, hogy azért ilyen gyorsan nem romolhat meg étel, kiderült, hogy a sok ásványvizes palack mellől éppen a „reggeli pálinkával”, (ami szintén ilyen palackba lett áttöltve, csak rá volt írva, hogy „KÜVIÉ”)

került felhívításra a kimert lecsó. Az este tábortűzzel, beszélgetéssel és szalonnasütéssel telt el.

2005. július 20. szerda:

Tóbi Józsi Rostás Attilával a Spirál végpontjára indult az agyagot eltakarítani.

Őket követte Csapó Feri és Halák Miki és Róth Anti a létrázási mérési feladatok elvégzésére.

Glöckler Gábor a két lánnyal, Gabival és Lillával a Szárazkúti-régi-nyelő végpontját bontotta.

A táborban maradtak, a gyerekekkel közösen, a csúszós-meredek partoldalban kövekből, farönkökből lépcsőt alakítottak ki.

A Spirál-víznyelőben sikerült eltakarítani a szifonon átnyomott nagymennyiségű hordalékot, így szabaddá vált az út a vésőgép számára.

Szintén sikerrel felmérték a belétrázásra váró szakaszokat, illetve meghatározásra került a létratagok pontos mérete.

A Szárazkúti-régi-nyelőben a bontás közben bemozdult kötőmb jelezte, hogy az egész alsó szakaszt, mely omladékban halad, biztosítani kell, a további bontási munkálatok előtt.

Így a nap végére csak annyit sikerült elérni, hogy megbizonyosodtunk róla, hogy a járat egy igen szűk hasadékban folytatódik tovább, melynek tágítása kizárólag jelentős létszámmal és

technikai háttérrel oldható meg.

Késő délután a tábort meglátogatta egy pécsi magashegyi túrázással foglalkozó csoport, Takács Robi és Kézi Laci vezetésével, három leányzó kíséretében. Az Előd-teremig lekísérve, bemutattuk nekik a Spirál-barlang felső járatait.

Ugyanekkor vittük le a táborozásban résztvevő gyerekeket is a barlangba.

Este, újra a felszínre érve, egy régi

tagtársunk, Kálmán Anita várt ránk a kútgyűrűnél, az estet színesítő, két palack jó villányi borral.

Megérkezett Gál Gyuri és Ildikó. Időközben elkészült Halák Miki bográcspörköltje is. A népes csapat a tűz körül ülve fogyasztotta el a vacsorát, majd éjszakába nyúlóan folyt a beszélgetés.

Sajnos az Előd-terem kivilágítása nem sikerült, az aggregátorunk nem indult el.

2005. július 21. csütörtök:

Gál Gyuri 9 órakor jött fel a táborba és elvitte az aggregátort megjavíttatni.

Reggel megjött Rónaki Laci bácsi is.

Ezt a napot aktív pihenőnapnak szántuk, dolgozni amúgy sem tudunk volna, mivel aggregátorunk nem volt.

11 órai indulással a két nagy zombolyt jártuk be, hiszen a csapat nagy része nem látta még őket.

Délután 5 óra felé értünk vissza a táborba, ahol Tóbi Józsi főztje már elkészült.

Estére megérkezett Gál Gyuri hegymászó barátjával, lányával és sok-sok sörrel, borral. Pontosan éjfélig nótáztunk a tábortűz körül.

2005. július 22. péntek:

Az aggregátort sikerült Gyurinak megjavíttatnia, így a Rejtett-zomboly feltárása mellett döntöttünk.

A táborban Tóbi Józsi maradt a gyerekekkel, mi négyesben elindultunk a barlanghoz.

A bejáratot közel 1,5 m mélységig kell kitágítani ahhoz, hogy bejussunk az igen szűk aknácskába. Az új „barkács” vésőgépünk nagyon jól vizsgázott. Miután egy belógó nagy kőtömböt szitává fűrtünk szét, könnyedén lerepesztettük a vésőgéppel. Maga a fűrés is érdekes volt, fejjel előre derékig voltam az aknában, a behajlított lábaimnál fogva tartott a két lány. Igazán izgalmassá csak utólag vált, miután levilágítva megmutatták nekem, hogy mi is volt pontosan alattam (vagy 8 méter, bár talán nem fértem volna le!). A nap végén Ferivel még megküzdöttünk egy vagy 30 kilós kővel, így már csupán egy-két kisebb kiálló tömb gátolja meg a lejutást a zombolyba.

Délután hatra értünk vissza a táborba. Józsi leugrott a gyerekekkel Orfűre egyet fürdeni, mi megvacsoráztunk.

Este nyolc felé Glöckler Gábor, Mihovics Gabi és Tóbi Józsi meglátogatta a szegedi csapatot az orfűi kis házukban. Nagyon finom előpácolt, grillezett hússal vártak minket, közel 11 óráig beszélgettünk a barlangkutatásról. Meghívtam őket a szombat délelőttre tervezett Spirál-kivilágításra is.

A szállásunkra menet már erősen villámlott, és éjjel meg is érkezett a „várva-várt” eső.

2005. július 23. szombat:

Reggel hidegre és szemerklő esőre ébredtünk.

Az erdei út teljesen felázott és csúszóssá vált.

Gabi egy ismerős leányt várt tíz órára, de kételkedtünk benne, hogy bárki is feljönne „ilyen” körülmények között és az eső is csak esett.

Józsi nagy tüzet rakott, melynek melege mellett nagyon jól esett a reggeli kávé.

Éppen nekiálltunk reggelire rablólóhúst sütni, amikor nagy megdöbbenésünkre megjelent Gabi ismerőse. A leány felgyalogolt a sáros úton a szakadó esőben.

Éppen leült, amikor kigyózó sorban, agyonázott

sáros ruhás, csizmás és sisakos emberkék jelentek meg az úton. Megérkezett a szegedi csapat, gyalogosan Orfűről.

A gyors öltözködés után már indultunk is le az Előd-terembe. Végre kivilágíthattuk az Előd-termet, majd néhány rátermett embernek megmutattuk a Beretta-aknát is.

Két órákor értünk újra a felszínre, majd délután 5 körül zárult le a kutatótábor.

**Nyári táborunk a Mecsek Egyesület anyagi támogatásával valósult meg,
melyet ezúton is köszönünk!**

KÖTÉLTECHNIKAI OKTATÁS:

(Glöckler Gábor)

A Spirál-víznyelő azon barlangcsoportba tartozik, melyek feltáró kutatása kizárólag alpintechnikai eszközökkel oldható meg. Sajnos ez a tény jelentősen nehezíti a csoportépítést, az utánpótlás toborzását. Az új belépőkre hosszú tanulás és gyakorlás vár mielőtt aktívan részt vehetnének a kutatásban, valamint komoly anyagi áldozatot jelent a személyi technikai felszerelés megvásárlása.

A Spirál-barlangban több mint 50 m hosszú, kiépített kötélpályán kell végigmenni ahhoz, hogy elérjük a kutatási területet, a Reménytelen-szifont. A kötélpálya kiépítése és használata, a Magyarországon és Nyugat-Európában használatos ún. Francia-technika alapján történik. A csoport tagjai gyakran a 10 kg-ot is meghaladó felszereléssel, zsákokkal közlekednek a fix rögzítésekkel, ún. nitekkel, megosztott pályán. Ezekre a megosztásokra ebben a barlangban azért van különösen szükség, (a kötél éles peremektől való védelmén kívül) mivel a kutatás során a ruházat elázása elkerülhetetlen, a vizes ruhában történő várakozás a kötélpálya alján pedig így minimálisra csökkenthető. Ugyanis ha egyben kellene megtenni az utat a kötélén, ez egy főnek úgy 10-15 percébe telne, és ha mondjuk 6 barlangkutató dolgozott a végponton, az utolsó embereknek több mint egy órát kellene várakozniuk a hidegben, egyhelyben. Ezzel szemben, a megosztások használatakor a szakaszok 2-5 perc alatt járhatóak, így negyed óra múlva az utolsó ember is elindulhat felfelé.

A nitteken való gyors és biztos átszereléshez nagy gyakorlat kell, ezért a csoport tagjai rendszeres kötéltechnikai oktatáson és gyakorlaton vesznek részt. Ennek gyakori helyszíne a pécsi Tettye sziklafala, nyáron, illetve a táborok idején fákön kiépített kötélpályán

gyakorolják a manővereket. A kötélén való haladás-átszerelésen kívül nagy hangsúlyt kap a kötélről való mentés is, hiszen rendkívüli esemény bekövetkeztekor alig 3 perc áll rendelkezésünkre, hogy a kötélpályáról leszedjük a társunkat.

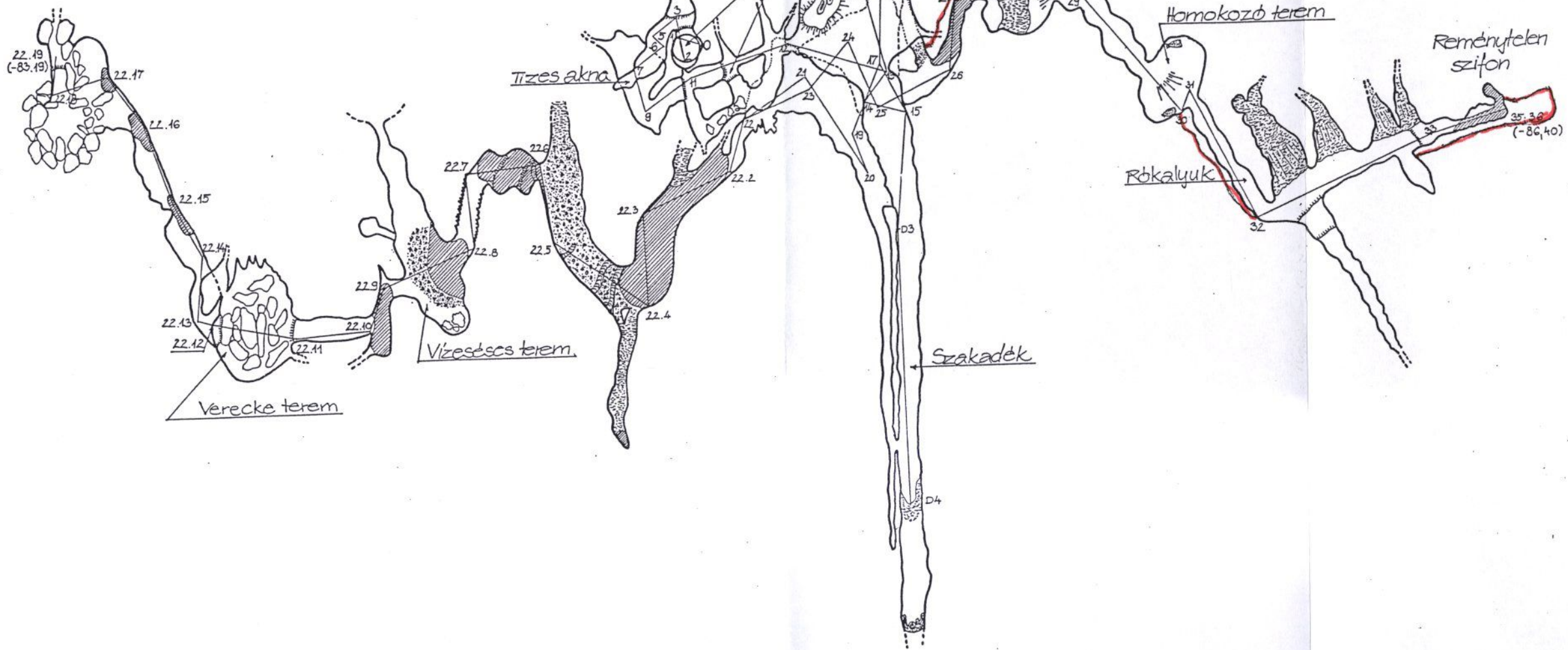

Spirál-víznyelő / Mecsek hegység
Település: Orfű
Kataszteri szám: 4120-130
Vetület: alaprajz
Felmérte: Mecseki Karsztkutató Csoport
Felmérés dátuma: 2003.-2004. év
Szerkesztette: Glöckler Gábor 2004. december

0m 5m

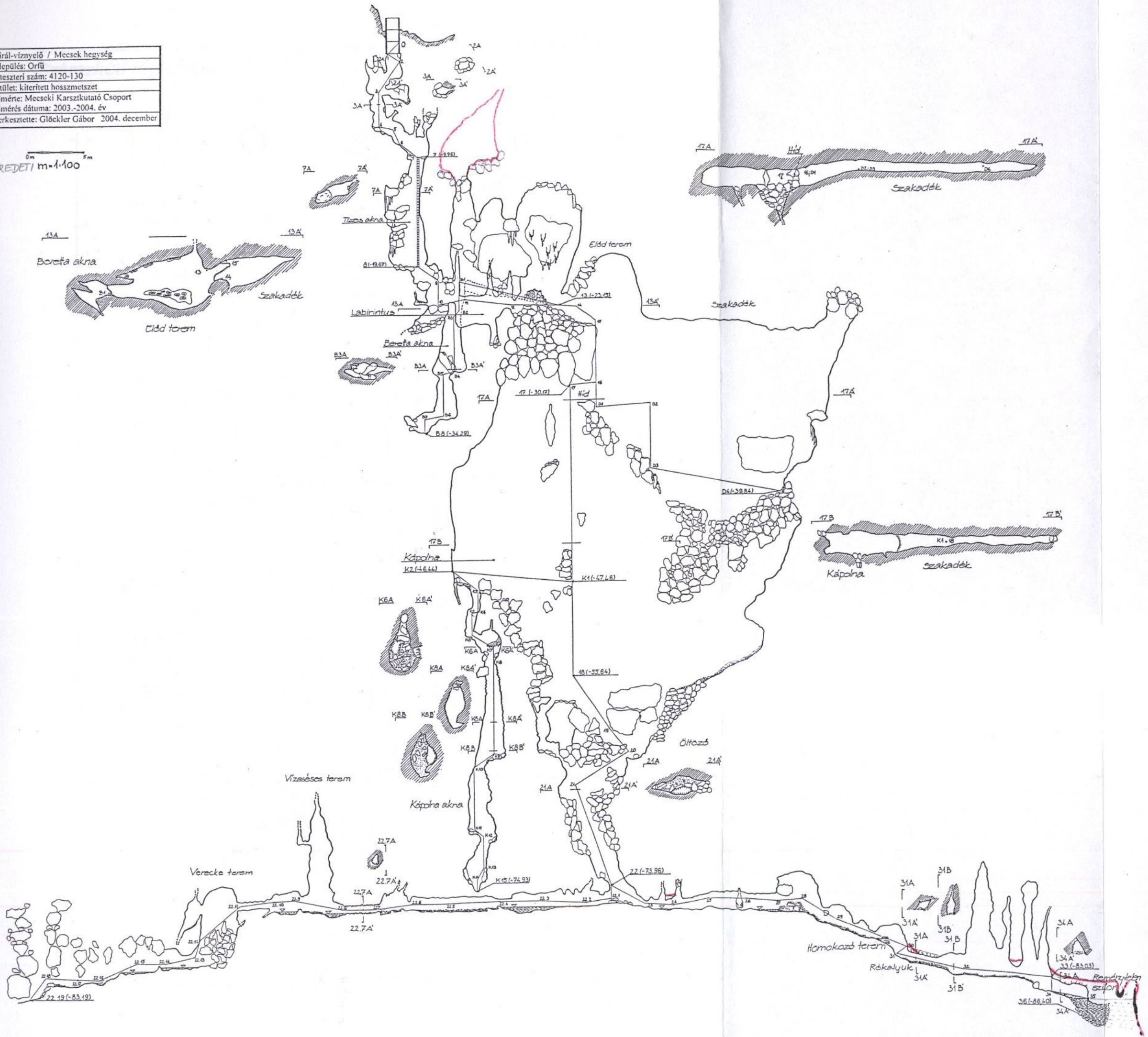
EREDETI: m = 1:100

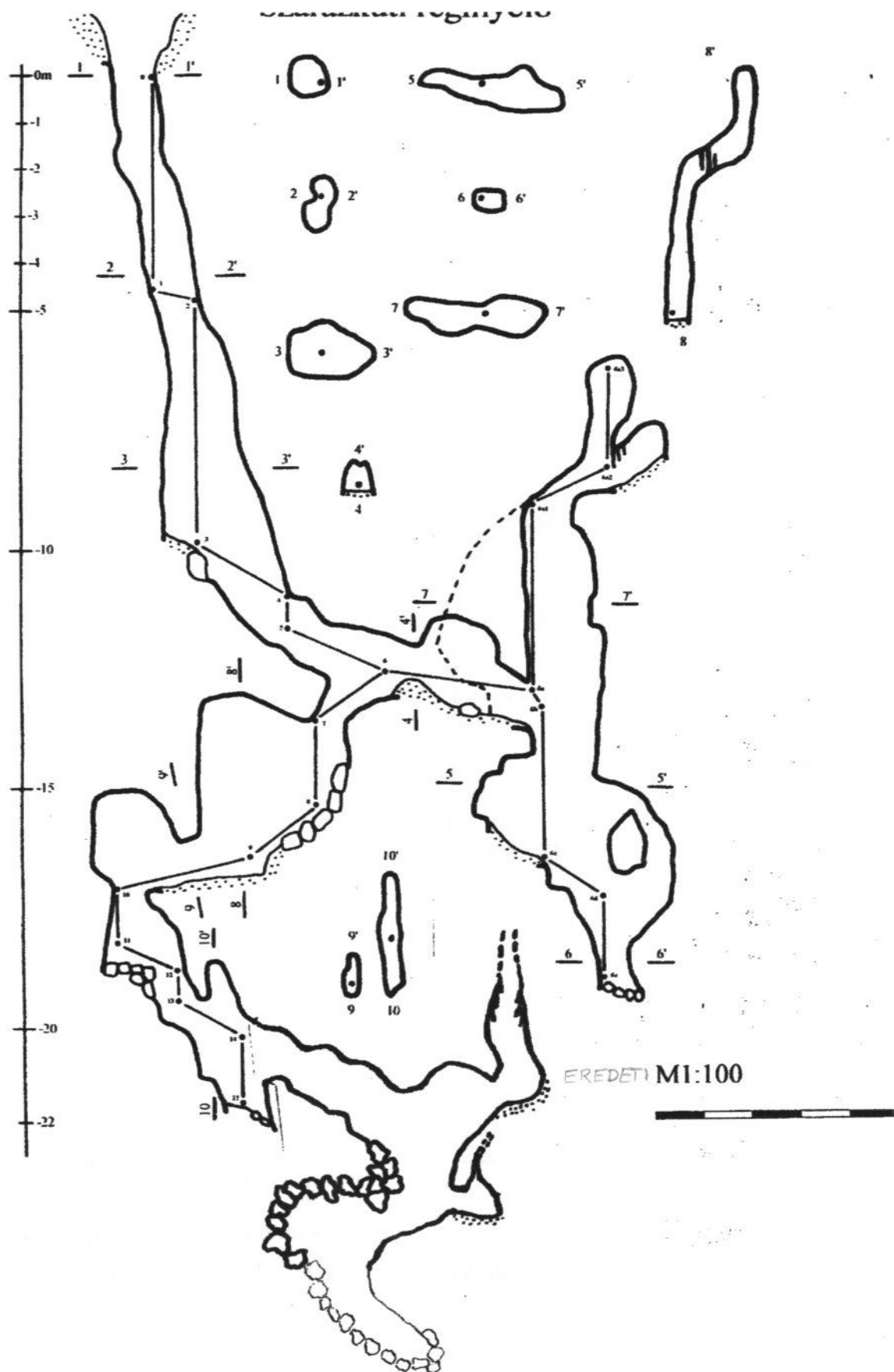

Spirál-víznyelő / Mecsek hegység
 Település: Orfű
 Kataszteri szám: 4120-130
 Vetület: kiterített hosszszelvény
 Felmérte: Mecseki Karsztkutató Csoport
 Felmérés dátuma: 2003.-2004. év
 Szerkesztette: Glöckler Gábor 2004. december

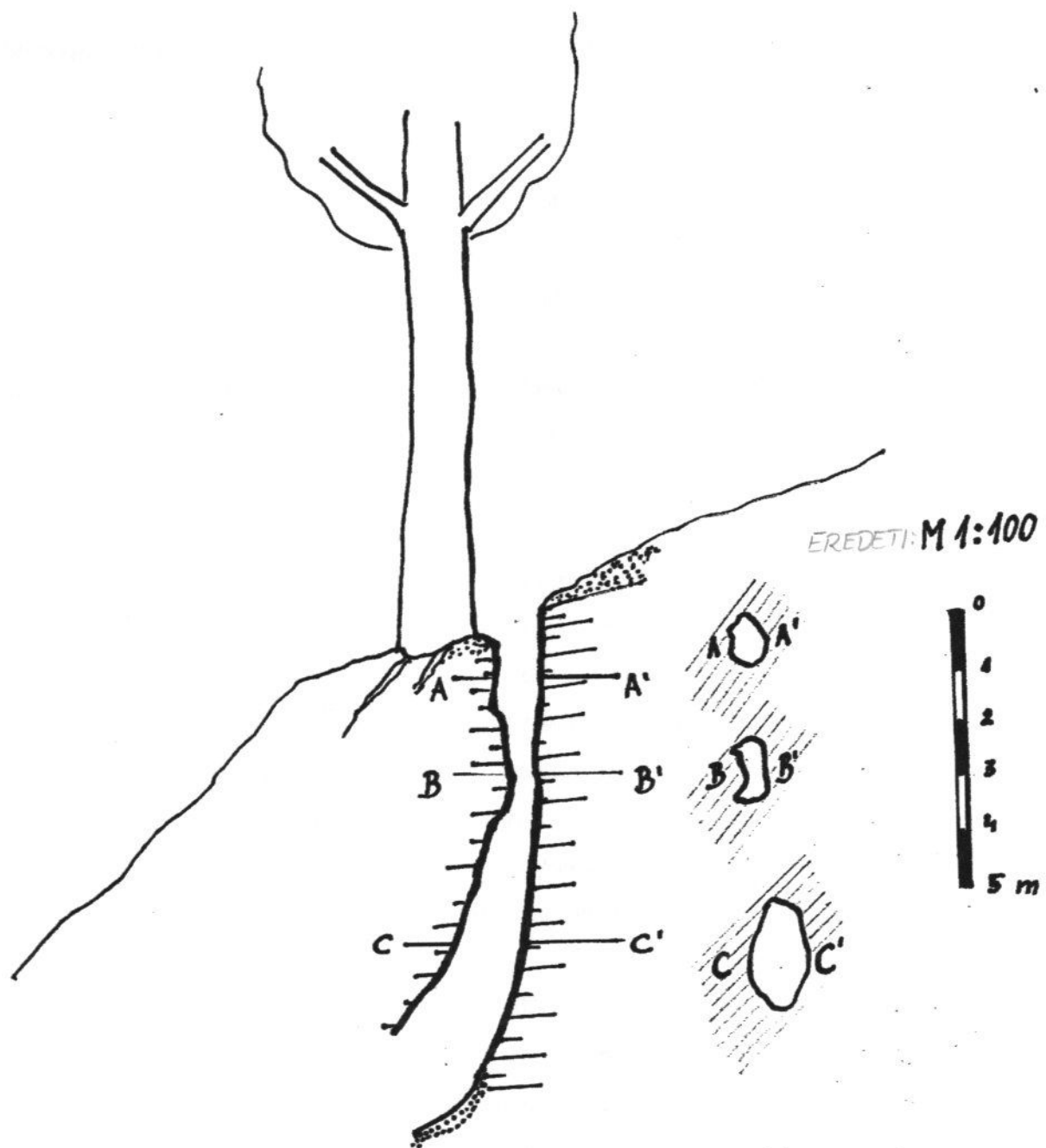
0m 5m
 EREDETI m=1:100

Szárazkúti régi-nyelő¹

¹ A Tegzes Zoltán által készített és 2004-ben kiegészített térkép módosítása: 2005. december, Glöckler Gábor

Rejtett-zsomboly

Rejtett - zsomboly
Vázlat - hosszmetset

Rajzolta: GLÖCKLER Edgór 2005.12.10.

ESEMÉNYNAPTÁR:*(Összeállította: Rónaki László és Glöckler Gábor)*(A kutatási dátumok **vastagon**, a kutatási jelentést írók aláhúzva.)

- Január 15. Csoport-összejövetel. Jelenlevők: Rónaki, Gál B., Gál Gy., Gálné, Szederkényi, Mezei Julianna, Németh K., Balázs L., Glöckler G. Mihovics, Halák M. és neje, Róth A. és neje, Péter L.
- Január 24.-31. Gálnéval az MKCs 2004 évi jelentés készítése.
- Január 22-23.** Feltáró kutatás a Spirál-barlangban. Szombaton a Reménytelen-szifon bontása, vasárnap az Előd-terem feletti szakasz kimászása. Résztvevők: Glöckler G., Balázs L., Csapó F., Gál B., Gál Gy., Mihovics G., Péter L., Szederkényi N., Tegzes A., Dezső J.
- Február 8. Rónaki L. a Nagy Lajos gimnáziumban a M.E. rendezésében történt fotókiállítás megnyitóján való részvétel.
- Március 3-8. Ország J. barlang kataszteri adatokat hozott a csop.vez lakására.
- Március 05.** Feltáró kutatás a Spirál-barlangban. Szemét (ácsolat, vezeték stb.) kihordása a végpontról. Résztvevők: Balázs L., Csapó F., Gál Gy., Glöckler G., Huth L., Mihovics G., Péter L., Tóbi J.,
- Március 14. Szatyor Miklós látogatása a Felügyelet részéről. Reménytelen-szifont a magas vízszint miatt nem tudta megnézni. Kísérők: Glöckler G., Mihovics G., Péter Lilla
- Márc. 18.-20. Szombathely VIII. Karsztfejlődés Konferencián Rónaki előadása. (A Dél-Dunántúl új barlangkatasztere címmel. Ennek anyaga a Karsztfejlődés X. kötetben található „Hozzászólás...” címre változtatva.)
- Március 25. A Pécsi Szemle könyvbemutatója a Művészetek Házában (Rónakitól: Bányaiskolák...-melynek egy változata később a Bányászati Lapok 3. számában is megjelent.)
- Március 25.** Az áprilisi kutatási hétvégét megelőző „terepszemle” a hóolvadást követően. Magas vízszint. Résztvevők: Glöckler G., Mihovics G.,
- Március 30. A Tízes-akna létrázásának befejezéséről jelentés megküldése a DDNP és a KvVM. Részére.
- Április 01. Negyedéves megbeszélés az Origó-házban. Jelenlevők: Kis Varga I, Glöckler, Gál Gy., Németh K., Halák M., Róth A. Gálné, Péter L., Csapó F., Becze L., Balázs L.

- Április 02.** Feltáró kutatás a Spirál barlangban. Szelvénytágítás csak a Rókalyuknál lehetséges a magas vízszint miatt. Résztvevők: Gál B., Glöckler G., Halák M., Mihovics G., Péter L., Szederkényi N., Tóbi J.,
- Április 03. Kötéltechnikai gyakorlás, oktatás a Tettyén. Résztvevők: Glöckler G., Mihovics G., Péter L., Róth Anti családostul, Szederkényi N.
- Április 4. Rostás Attila a MEBO. Elnökének meghívója program javaslattal Gál Gynek az ápr.22.-i barlangkutató csoportok vezetőivel tervezett megbeszélésre.
- Április 4. Gál Gy. Vetítettképes előadása a Vasutas Vagabond világjáró klubban. (Magashegyi túrák címmel)
- Április 7. Mihovics a szegediek kataszteri térképét elhozta. (Ezt hetekkel korábban az MKCs-nak szánva adta át a szegediektől Ország J.)
- Április 15. A kiadós esőzés vízmozgásának követése a Spirál-barlangban. Résztvevők: Glöckler G., Mihovics G., Szőke E. Gál Gy.
- Április 17. A BCM igazgató (Katona Lajos) -tól bányaművelési térképeket kapott a csop. vez.
- Április 22. Részvétel a MEBO meghívására rendezett összejövetelen (Gál Gy., Glöckler G., Róth A.)
- Május 07.** Telefonvezeték javítása a Spirál-barlangban. A Rókalyuk vésése. Résztvevők: Balázs L., Csapó F., Gál Gy., Glöckler G., Mihovics G., Németh K., Tóbi J.,
- Május 13. Bp. MKBT.-hoz a Karszt és Barlangban közlésre Rónaki dolgozatainak leadása.
- Május 17. Gál Gy. vetítettképes előadása a ME-ben „Mi van a Csúcson” címmel.
- Május 23.-24. Gálnéval megbeszélés újabb létrázási engedély ügyében, Kis Varga I.-nak aláírásra kivitel.
- Május 25. ME-i megállapodás aláírása.
- Május 27. „Ebugatus” átutalásra vonatkozó nyilatkozat csop.-vezetői aláírás.
- Június 03.** Feltáró kutatás a Spirál-barlangban. Vezetékcsera a Rókalyukban, fúrás-vésés a Reménytelen-szifonban. Résztvevők: Csapó F., Glöckler G., Mihovics G.,
- Június 04.** Feltáró kutatás a Rejtett-zsombolyban. Fúrás, vésés a bejáratban. Résztvevők: Balázs Laci, Csapó Feri, Gálné, Gál Gyuri, Glöckler Gábor, Mihovics Gabi, Péter Lilla,

- Június 24-26. Hegymászás a Júlia-Alpokban. A Triglav megmásítása (2863m).
Résztevők: Gál Gy. Glöckler G., Mihovics G., Jónás Rudi.
- Július 1. Csoportgyűlés Jelenlevők: Mihovicsné, Glöckler G, Gál Gy, Gálné, Péter L.
- Július 09.** Feltáró kutatás a Spirál-barlangban. Járatszelvény bővítése TE-72-s HILTI-vel. Résztevők: Balázs L., Gál B., Glöckler G., Halák M., Mihovics G., Péter L., Róth A., SZKBE részéről: Nagy P., Ország J., Rostás A., Tarnai T.,
- Július 18-24.** Kutató-tábor a Spirál-barlangnál. A Szárazkúti-régi-nyelő, Spirál-barlang és a Rejtett-zsomboly bontása, kutatása, kötéltechnikai gyakorlás, oktatás barlangban. Résztevők: Balázs L., Csapó F., Rónaki L., Gál Gy., Gál Gy.-né, Glöckler G., Halák M. fiával, Mihovics G., Péter L., Rostás A., Róth A. családotul, Tóbi J. családotul, a táborban a vendégekkel együtt összesen 37 fő vett részt
- Július 24. Kovácsszénáján fotó kiállítás megnyitását R.L. vett részt.
- Július 24.-30. Szlovákiai kirándulás a Tátrában Róth Antal, Halák Miklós és családjaik
- Augusztus 3. A Közlkedési és Vízügyi Minisztérium engedélyének megérkezése az újabb szakasz létrázásához (érvényes 2006. június 30-ig)
- Szeptember 2. Bp.-re az MKBT-ben megbeszélésre utazott a cs.v.
- Szeptember 9.-11. Agyagos Kupa Szuadó-völgy. Résztevők Glöckler G., Róth A., Gál B., Mihovics G., Gál Gy., Gálné, A sorsolással összeállt háromfős csapatok versenyében a Gál Benedekkel felállt csapat nyerte az Agyagos Kupát.
- Október 01.** Feltáró kutatás a Spirál-barlangban. Járatszelvény tágítás. A Reménytelen-szifon vésése. Résztevők: Balázs L., Csapó F., Gál Gy., Glöckler G., Halák M., Mihovics G., Péter L., Tóbi J., SZKBE: Nagy P., Rostás A.,
- Október 22.** Feltáró kutatás a Spirál-barlangban. Reménytelen-szifonjának bontása, vésése. Résztevők: Balázs L., Csapó F., Glöckler G., Mihovics G., Péter L., Róth A.,
- Október 29. A ME. Évkönyvében mejelentetéshez R.L. által készített dolgozat „A Dél-Dunántúlon történt karsztkutatás eredményeinek áttekintése” címmel, valamint Gál Gy. anyaga a Matterhorn megmásításáról készített beszámoló, és Glöckler – Gálné anyaga a nyári kutatótáborról leadása.
- Október 29. A Spirál-barlang végpontján beszorult vésőszár megmentése, kivésése. Résztevők: Balázs L., Glöckler G., Mihovics G., Róth A.,

- November 05.** Feltáró kutatás a Spirál-barlangban. Kikölcsönzött TE-96-s HILTI vésőgéppel a Reménytelen-szifon főtéjének elbontása. Résztvevők: Balázs L., Csapó F., Glöckler G., Mihovics G., Péter L., Róth A.,
- November 11-13. Túra a Bükkben, Létrástetőn. Barlangtúra az István-Lápai-barlangban. Résztvevők: Glöckler G. (túravezető) Halák M., Mihovics G., Róth Anti és Róth Gergő
- November 23.** Feltáró kutatás a Spirál-barlangban. Bontás a Reménytelen-szifonban. Résztvevők: Glöckler G., Mihovics G., Szederkényi N., Rostás A.,
- December 2-4. Gyakorlati túra az Aggteleki-karszton. Barlangtúra a Meteor-barlangban, a Béke-barlangban és valamint a Surrantós-barlangban, ahol teljes barlangász felszerelésben, 15 m mély tóban úszva tesztelhattük a neoprénruháink „vízállóságát” illetve így a lebegő képességünket. Résztvevők: Glöckler G., Mihovics G.,
- December 10. A Pro-Natura B.K.E. meghívására részvétel a megemlékezésükön Abaligeten. Résztvevők: Gál Gy., Glöckler G., Mihovics G.,
- December 11. Barlangi-Mikulástúra a gyermekeink részére a Trió-barlangban. Résztvevők: Becze L., Glöckler G., Halák M., Mihovics G., Németh K., Róth A. és a főszereplő gyerekek, valamint családtagok
- December 15.** Hóolvadás és a kiadós esőzés hatásának vizsgálata a barlangban. Résztvevők: Glöckler G., Mihovics G.,
- December 18.** Feltáró kutatás a Spirál-barlangban. Reménytelen-szifon bontása, depózás. Résztvevők: Csapó F., Glöckler G., Péter L., Róth A., Szederkényi N.,

Kutatási napokra vonatkozó összesítés:

(A nem MKCs-tag aláhúzással van kiemelve, illetve **vastag betűvel** azok, akik **10 alkalom felett** teljesítettek.)

Balázs László	13,	Becze László	0,	Csapó Ferenc	11,
Gál Benedek	3,	Gál György	5,	Glöckler Gábor	20,
Halák Miklós	4,	Mihovics Gabriella	19,	Németh Kornél	1,
Péter Lilla	11,	Rónaki László	0,	Róth Antal	6,
Szederkényi Nándor	4,	<u>Húth L</u>	1,	Tóbi József	6,
<u>Rostás Attila</u>	4	Nagy P.	2		

TUDOMÁNYOS JELLEGŰ MUNKÁK, PUBLIKÁCIÓK

Megállapítások a Tettye-forrás szökevényvizeiről

(Rónaki László)

A Szombathelyen 2005. március 18.-19.-én megrendezett VIII. Karsztfejlődés Konferencián elhangzott Szőke Emília: A Tettye-forrás szökevény vizei vízhozamának és víz hőmérsékletének kapcsolata a csapadék mennyiségével és a beépítettséggel c. előadásának kiegészítéseként

A Karsztfejlődés VIII. Konferencián tényszerűen a „Tettye forrás szökevényvizei”-nek egy újabb (különben a módszert tekintve dicsérhető) vizsgálatáról hallhattunk előadást anélkül, hogy a kérdés felvetés után is az un. szökevény karsztforrásokat a szerző (Szőke Emília) nevesíteni tudta volna. Ebből egyenesen következik, hogy még mindig (- Dr Szabó Pál Zoltán óta -) a vízföldtani tények mellőzésével valamilyen ábránd kergetése folyik.

Az előadás anyaga ugyanis gyakorlatilag a pécsi Mecsek-oldal vizsgálatával foglalkozott, mégpedig egyrészt a Petőfi- (Ignác) forrástól a **Kancsal**-forrásig, mely terület tehát a Tettye-forrástól Ny-i irányba terjed. Másrészt a Tettyétől keletre a **Szamárkút – Szent János-kút** említett vízmegjelenésekig. Ez így meghatározó az előadásban szóban forgó szökevény karsztvízre vonatkozóan, amit hozzászólásom szerint most vizsgáljunk meg részleteiben.

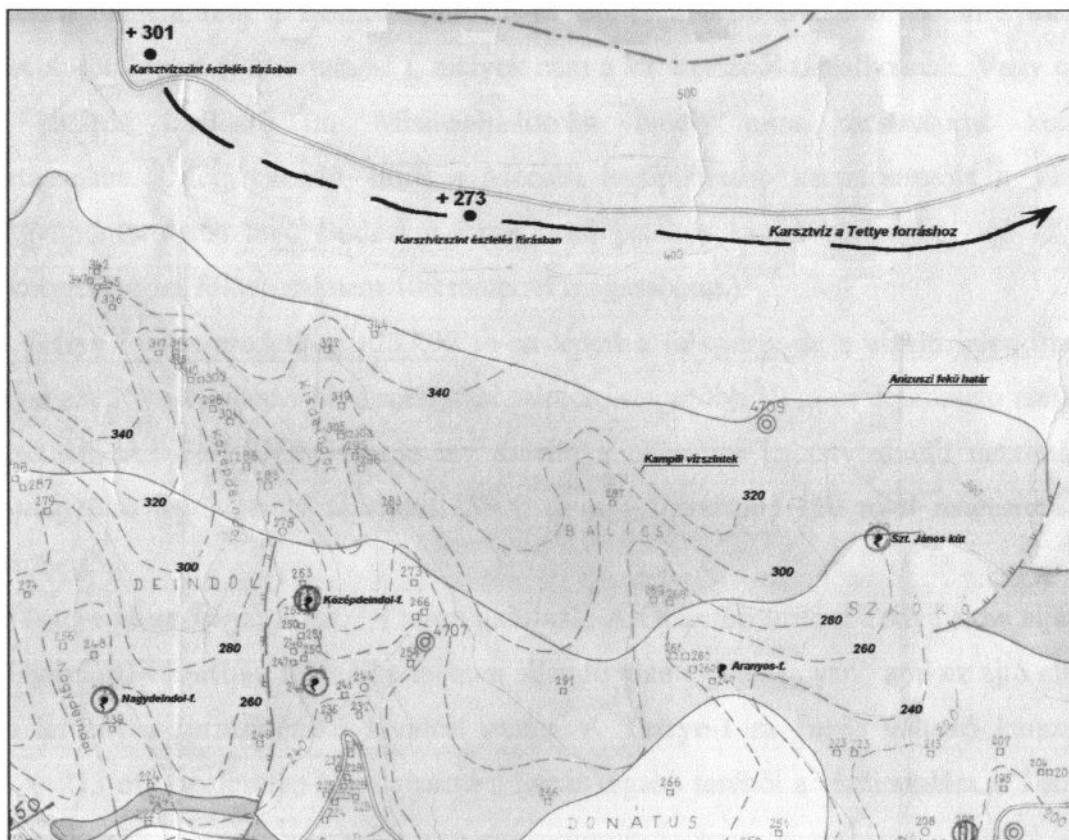
Mindenek előtt a vízgyűjtő terület meghatározásáról kell néhány szót ejteni. A régóta vizsgált és az egyes kutatók szerint eltérő nagyságúnak meghatározott terület víznyomjelzésekkel és a földtani határok értékelésével első esetben RÓNAKI (1966) munkájában ölt reális képet. Tízezres térképén az előző évi két nyomjelzés eredménye alapján a vízgyűjtő legtávolabbi pontja a felső triász homokkő pikkely tektonikus határánál a Tettyétől 5280 m-re került kijelölésre. Ezzel a Tettye forrás vízgyűjtő területe közelítőleg meghaladta a 8 km²-t. Pontosítások révén RÓNAKI (1972) a vízgyűjtő nagyságát 7,88 –ban határozta meg. Valójában a vízgyűjtő legtávolabbi (Stiglicfogdosó környéke) lehatárolása rejt bizonytalanságot, mely nyilván csak a további esetleges víznyomjelzésekkel pontosítható. Egyébként az 1300-2000 m széles sávban földtani határok közé szoruló terület igen jól behatároltnak minősül.

A Tettye karsztvizének szökevényei egyrészt a vízgyűjtő terület víztározó teréből oldal irányban (köztük a forrás kapu felé), másrészt e térből a mélység irányába (mélykarszt) távozó víz hányad vizsgálatára bonthatók.

Vizsgáljuk hát az első tételt, ami egyrészt (esetünkben) az ÉNy-DK-i csapású fekűn át távozhat (?) a szomszédos kampili-szeizi repedésvizes rétegek felé, vagy az ellenkező részen még mindig oldal irányban az észak keleti fedő képződmények alá bukó mészkőből

legfeljebb a felső triász (ladini) vizzárónak minősíthető takaró felé (?), másrészt a Tettye-tér irányába az egyéb szomszédos (miocén és pliocén) összletekben megjelenő vizek tápjaként jöhet számításba.

SZABÓ (1953) szökevény karsztvízre vonatkozó nézeteit első esetben RÓNAKI (1966) megkérdőjelezte, majd az eltérő véleménynek bizonyítva adott hangot a későbbiek során is (RÓNAKI 1973). Kézzelfogható bizonyítékként álljon itt az akkori dolgozat egyik térkép mellékletének részlete, mely a korabelitől itt most csak annyiban tér el, hogy ott még feltételesen szerkesztett karsztvíz izohipszák jelezték az elképzelt karsztvízszintet (+320 m absz.m.), míg jelen ábrából azt kitörölve csak a legújabb mérési adatok (BÖCKER 2001) hitelt érdemlően pontszerűen tájékoztatnak. A dolgozat egyik ábrája „*A Deindoli terület idealizált hidrogeológiai szelvénye*” (R.L. 1973) címet viseli. A keresztshelvényen látható, hogy a fekü repedésvize magasabb szintet foglal el a karsztvíznél és így abból a víz áramlás a karszt felé mutat. **A DNY-i lejtőn az alsó triász és egyéb képződményekből (szeizi- alsó kampili- gipszes palás agyag, dolomitmárga, anhidrit, agyagmárga és trachidoletit) feltörő források vizének utánpótlási területe a karszt fekjét alkotó réteges repedésvizes összlet, melyből kilépő források a karsztvíz szintjénél magasabb helyzetűek!**

(Lásd: mellékelt térkép kivágat. A pécsi Mecsekoldal vízmegjelenései és a repedésvizek izometrikus vonalai. –Megfigyelhető a +300-as szint fölötti –a közeli +230-as karsztvízszintet meghaladó hidroizohipszák létezése max.+340 m absz. magasságig szerkesztve.)

E szerint tehát az ÉK-i dőlésű karsztos tömeg fekjét alkotó kampili, rétegek fölött kialakult „karszt csatorna” (valójában barlang folyosó!) mentén mélyült karsztvízszint észlelő fúrásokban mért értékek (+273 és +301 m absz.m) kijelölik a lehetséges átszivárgás magasságát. E szerint tehát a Mecsekoldal kutakkal és forrásokkal sűrűn behálózott területe (Ld. pl. a Mecseki forráskataszter 1987.) **a jelzett magasság fölött nem kaphat vizet a karszt felől.** Mint a szakvélemény 7. oldalán olvasható „...**a kampili lemezes mészkő statikus vízszintje magasabb a karsztvíz szintnél,....kommunikáció csak a karszt felé irányulhat.**”

Megállapítható tehát, hogy **nem a szökevény karsztból táplálkozik a Szt János-kút, a Deindolok forrásai, a Kismélyvölgyi-f., a Szentkút és a Kancsal –forrás. Az Istenkút forrás sem,** mely sajátos földtani helyzetben van, ugyanis az alkáli diabáz (trachidolerit) telér mentén lép ki.

A Misina-Tubes ÉK-i lejtőjén a fedő képződményekben találjuk a **Kantavári-forrást** +370 m-en, és tőle 1200 m-re a **Hidegkútat** hasonló magasságban. Ezek **karsztos utánpótlása** is korábban kérdéses volt, azonban a legújabbban 600 m távolságban mélyült fúrásban észlelt +308 m –es karsztvízszint adat mellett a földtani megfontolásból is úgy vélem **kizárható.**

Itt kell megemlíteni a Dömörkaputól É-és ÉK-re a felső triász képződményekből fakadó kisebb forrásokat (Pl.Bertalan-f.), melyek nem a karsztvízből táplálkoznak. Vagy egy a karszt határon található un. Misinaalji-forrást, amely mint karsztcsurgó került nyilvántartásunkba. (Megjegyzendő, hogy a Mecsek legtipikusabb karsztcsurgója a Vízfő forrás vízgyűjtő területén lévő Büdöskút-forrás, ami patakos karszt barlangból lép ki az általános karsztvízszint fölött csaknem 100 méterrel magasabban.)

A **Tettye forrás** eredetileg +233,32 m-en lépett a felszínre, de a vízmű jelen üzem körülményei ezt 30 m-el magasabb duzzasztási szinten, vagy több 10 m-es depresszió mellett is működtetheti. Az ENVICOM tanulmány szerint a mögöttes karsztvízdomb maximális szintje a vízgyűjtő legtávolabbi területén (5000 m-re a forrástól!) 110 m-el magasodik a kilépés szintje fölé.

A **Tettye akna vágatai** +207,4 m-en indulnak. A Gyuri úti ürítő a Tettye akna aljáról indul. A **Gyuri úti vágatban** tektonika mentén állandó vízmegjelenés van., ami az ajtó alatti lépcsőkön látványos forrásmészkő kiválást mutat. A **Tettye-1 sz fúrás** változó karsztvíz szintjének (+213 m) megfestése **bizonyította** a forrás tágabb teréből a **vízáramlást a Tettye akna vágataihoz.**

Az **Ignác-forrás** + 220 m-es szinten lép ki a +250 m nivójú karsztos tömegtől több 100 m-rel délebbre. A Tettye vízfestései során ennek ellenére még nem észleltek festék megjelenést, ami viszont **nem zárja ki a szökevény karsztvízzel fennálló kapcsolat**

lehetőségét. Termális anomáliájának hosszútávú komplex vizsgálatát tehát indokoltnak véljük.

A Tettye ismert hajdani árvízi forrása (?) a **Pince-barlang** (vagy inkább hajdani karsztcsurgó!) a Francia emlékmű közelében +306 m-es szinten ismert a Mecsekkapu közelében, mint figyelmet érdemlő speleológiai objektum.

A **Szamárkút** a jura vízzáró összlet és a pannóniai homokos üledékek között nyomozható szerkezeti vonalon van. A mésztufa kiválás miatt karsztból eredő forrásnak vélték. Kilépési szintje + 208 m. A T-1 sz. fúrás festett vize nem jelentkezett, de ez nem kizáró bizonyíték. Inkább a földtani környezet részletes vizsgálata lenne célravezető. Szerintünk a **szökevény karsztvíz megjelenés feltételezése nem indokolható.**

A rigóderi **Szent János-kút** a pannon homok víztartó képződményből ered, Szamárkúttól DK-re, + 166 m kilépési szinttel. (Itt sem észleltek festék nyomot még a Tettye, vagy az aknában megjelent víznyomjelzés eredménye mellett.) A **szökevény karsztvíz utánpótlás e helyen sem látszik indokoltnak.**

A **második tételként** vizsgálatra szorul a karsztvíznek egyrészt a mélybe (mélykarszt!) Sikonda felé eltávozó hányada, másrészt a Tettye forrás környezetében a szomszédos összletekbe átszivárgó szökevény víz. Itt is két út nyílik, mégpedig a forrás előterét kitöltő mésztufa, a kilépési helyet meghatározó (karsztot duzzasztó) képződménycsoport és a hegylábi törmelék, valamint a karsztos tömegre települt, vagy azzal tektonikus vonal mentén érintkező szarmata mészkő távolra kiterjedő üledéke.

Az **ősi Tettye** régtől egy jól meghatározható küszöbön túlcsondulva **építette előterét nagy tömegben kitöltő forrásmészkővét**, benne a mésztufa barlanggal és környezetében a szökevény vizek táplálta forrásokkal, mely utóbbiak a karsztakna lemélyítésével elapadtak (Pl.Ó-forrás).

A szarmata mészkő a Tettyétől a **Balokány-és a Zsolnay-forrásokig** a felszíni kibúvások és a vékony takaró réteg alatt nagy területen nyomozható. Dr. Böcker szerint a Tettye felől a **karszt szökevény vizeként** feltételezhetően **évi 120 ezer m³ utánpótlás számítható**

(RÓNAKI - BÖCKER et.al.1977). A miocén (szarmata) mészkő tovább délre a pannóniai homokos üledékek alá bukva folytatódik a Bőrgyár és a Kokszmű irányba.

További adalékként kell megemlíteni, hogy a város területére készített mérnökgeológiai térképezés (1975-1992) során több száz vízszintészlelő fúrás mélyült a város területén, melyek közül számos az előbbieken jelzett területsávban van. Az 1976-tól kezdődő mérések alapján a **tettyei szökevényvizek átadódásának helye a forrástól Ny-ra tartóan csak a Székely Bertalan úti völgy környékéig volt bizonyítható** (KRAFT J. 1992),

ahol az Ignác forrás is megjelenik. **Vagyis Szőke dolgozatában felsorolt források közül csupán egyetlen, a Petőfi-forrás vize hozható kapcsolatba a szőkevény karszttal.** Az Ignác (v. újabb nevén Petőfi) forrástól nyugatabbra a repedésvizek –mint arra korábban már rámutattam- mindenütt magasabb helyzetűek a karsztvíz szintjénél. Az Ignác forrástól keletebbre (**Mikszáth K. u. Hunyadi u. Szőlő u. stb. környékén**) azonban a repedésvizek mindenütt több m-rel alacsonyabbnak mutatkoztak a karsztvíznél, vagyis e területsávban **lehetséges a szőkevényvizek természetes átadódása.** E megállapítást igazolják a későbbi tettyei duzzasztások is, hiszen 1992 tavaszától kezdődően több m-es (1-5 m-es és gyors ütemű) emelkedések alakultak ki az Ignác forrástól keletebbre található Surányi Miklós u. és Magaslati út környéki területsávban lévő mérési helyeken, valamint a Tettye völgyébe telepített kutakban (KRAFT J. 1996). Az akkori rendszertelen duzzasztások eredményeként jelentkező emelkedések a Mecsekkaputól délre átlagosan 1 km-es sávban voltak érzékelhetőek (kb. az Aradi Vértanúk és Kálvária utcák vonaláig tartóan). A havihegyi szarmata tömb déli részletén a Felsővámház utcáig terjedően azonban ekkor a durva mészkőben olyan emelkedés is történt (+ 4-8 m-es értékkel), mely jóval meghaladta a korábbi maximumokat

Előbbiekből következik, hogy a tettyei szőkevényvizek mozgása a forrás kilépési helyét is befolyásoló hegység szerkezet (feltolódási vonalak és harántvetők) által meghatározott területsávra korlátozódik és pillanatnyi szőkevényvíz mennyisége a Tettye-Vízmű mindenkori üzemi szintjétől függ.

Hivatkozott irodalom:

- Böcker T. – Hidasi J.** (2003.) Üzemelő, sérülékeny földtani környezetben lévő ivóvízbázisok biztonságba helyezése a Pécsi Tettye Vízmű területén. Kézirat ENVICOM Bp.p.153 + mellékletek.
- Kraft J.** (1992.): Pécs mérnökgeológiai térképezése, Térképmagyarázó és II. Térképsorozat (Hidrogeológiai) Kézirat p. 106 + 36 térkép Geohidroterv Kft. Tsz.: G-92/15., Budapest,
- Kraft J.** (1996.): Jelentés a Pécs területén végzett 1993-96 évi vízszint észlelésekről – Kézirat p. 17. + mellékletek (5 kút évenkénti összehasonlító adatsora, 9 db összefoglaló táblázat, 9 db értékelő grafikon) Geohidroterv Kft. Tsz.: G-96/11., Budapest
- Molnár – Navratil szerk. Eszéky – Hellényi – Kassai – Kraft – Rónaki** (1987.): Mecseki forráskataszter – Kézirat p. 144.
- Rónaki L.** (1966.) A Tettye forrás vízgyűjtő területe – Kézirat Kővágószőlős Kutató-Mélyfúró Üzem. p.33+mellékletek. (Az 1967-es bővített átdolgozás a „Bogdánffy Ö.” pályázaton díjazott munka volt.)
- Rónaki L.**(1972) A Ny-mecseki karszt vízföldtani kutatásának újabb eredményei- A MHT.Pécsi Csup. Jubileumi Évkönyve MTEsz. Bm. Szerv. Pécs. p.121-146.
- Rónaki L.** 1973: Szakvélemény a Deindol környéki mélységi vízbeszerzés lehetőségeiről – Kézirat MÉV.Kutató Mélyfúró Üzem Kővágószőlős p.16 + mellékletek (23 old.9 rajz,3 fotó)
- Rónaki – Böcker – Koch – Sósne** (1977.): A Pécsi Porcelángyári forrás hidrogeológiai vizsgálata.Bp. Kézirat p.19 + mellékletek.
- Szabó P.Z.** (1953): Két mecseki karsztforrás vizsgálata Komló és Pécs vizellátása szempontjából =Földrajzi Közlemények 77. évf. Bp. 4-4.sz. p.161-192.

Publikációk

2005. évben a Csoport tagjai közül Rónaki László csoportvezető publikációi mellett két tagtársunk, Kraft János és Gábor Olivér munkáját van módunkban feljegyezni. Utóbbi tagtársunk anyagai ugyan elsősorban napi régészeti, örökségvédelmi tevékenységéhez kapcsolódóan jelentek meg, de mint az MKCS tagja hozzájárulásával itt is felsoroljuk.

Rónaki László

-Hozzászólás a Dél-Dunántúl új barlangkataszteréhez =Karsztfejlődés X. Szombathely 2005. pp. 361-371. 5 ábrával. A BDF Temészetföldrajzi Tanszék kiadásában. (Szombathelyen '05. márc.19.-én a VIII. Karsztfejlődési Konferencián „A Dél-Dunántúl új barlangkatasztere” címen elhangzott előadás anyaga.)

-Magyarországi bányaiskolák Különös tekintettel a Pécsi Bányaiipari Technikum történetére =Pécsi Szemle 2005. Tavasz.VIII.évf.1.sz.pp.83-91. 3 ábra, 1 fotó.

-A magyarországi bányaiskolák =Bányászati és Kohászati Lapok Bányászat 138.évf. 2005/3.sz. pp.23-28. 1 ábrával és a szerző fényképes bemutatásával.

-A „Tatárlyukak” felderítése Kishajmáson =A Mecsek Egyesület Évkönyve a 2004-es egyesületi évről. ME.Pécs.2005.pp.154-158. 1 ábra és 1 kép.

Kraft János

-A dunaszekcsői Töröklyuk kialakulása és fennmaradása (A dunai magaspartban található korróziós üreg-barlang-keletkezésének és fejlődési eseménysorozatának, valamint tartós fennmaradásának mérnökgeológiai szempontú értékelése.) =A Mecsek Egyesület Évkönyve a 2004-es egyesületi évről ME.Pécs.2005. pp. 133-153. 11 ábra és 17 kép.

A lejtőlősz szerepe a Mecsek-hegység karsztjain zajló felszínátalakító folyamatokban p. 12 + 7 ábra –„Dél-Dunántúl zöld szigete” konferencia a Mecsekről. '05. okt. 5.-én elhangzott előadás anyaga CD-n a ME, a DDNPI, és a Mecseki Erdészeti Rt kiadásában közreadva a résztvevőknek.

Gábor Olivér

- Gábor Olivér: Villae Romanae around Sopianae (Pécs) in County Baranya. in: The Autonomous Towns of Noricum and Pannonia. (Pannonia II.) Situla 42. 2004. Ljubljana. 276-279.

- Kárpáti Gábor - Gábor Olivér: The Buildings and Frescoes of the Early Christian Cemetery in Pécs. in: The Autonomous Towns of Noricum and Pannonia. (Pannonia II.) Situla 42. 2004. Ljubljana. 287-290.

- Gábor Olivér: Római kori villák Komlón és környékén. in: Fazekas Imre (szerk.): A komlói térség természeti és kultúrtörténeti öröksége. 2005. Komló. 191-200.
- Gábor Olivér: Suburbanum Sopianarum: Az antik Pécs város környéke és vonzáskörzete. in: Szirtes Gábor – Vargha Dezső (szerk.): Mozaikok Pécs és Baranya gazdaságtörténetéből. 2005. Pécs. 9-23.
- Gábor Olivér: Üzenet a múltból. in: Pécsi Szemle. 2005/tavaszi. Pécs. 2-5.
- Gábor Olivér: A Mecsek régészeti értékei. in: Dél-Dunántúl zöld szigete. 2005 Pécs. (CD)
- Gábor Olivér: Suburbanum Sopianarum and Roman Villas around Sopianae. in: Balácai Közlemények, IX. 2005. Veszprém. 413-427.

DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK

A Dél-Dunántúl barlangkatasztere

(Rónaki László)

A Szombathelyen 2005. március 18.-19.-én megrendezett VIII. Karsztfejlődés Konferencia programjában a Barlang szekció egyik előadása Rónaki Lászlótól „A Dél-Dunántúl új barlangkatasztere” címmel hangzott el. Az előadás második része, az elkészült új barlangkataszter ismertetése az alábbiakban olvasható.

A Dél-Dunántúl új barlangkatasztere ismertetésében, ami természetesen itt, a teljes anyaghoz egyébként hozzá tartozó karszt kataszter mellőzésével kerül rövid vázlatként ismertetésre, bemutatom az 1960-tól kezdődő kataszterező terepmunka eredményeit, a rendszerbefoglalás elveit, leírását.

Az objektumok alfabetikus felsorolása mellett az azonosító kataszteri számok nélkülözhetetlenek. Az országos számozási rendszerre épített, - kis térséget is jelölő - saját használatú számozás mellett a KTM Barlangtani Osztály által később bevezetett sorszámozást is feltüntettem Ország János segítségével. (A Barlangtani Osztályon ugyanis 1980-tól a Mecsek-hg.-re utaló 4120, illetve a Villányi-hg.-re utaló 4150-es kataszteri szám után kötőjelet követő sorszámmal látták el a barlangokat.)

A szanaszéjjel található objektumokat az általam használt számozással egyébként jól beazonosítható rendszer szerint csoportokba tagoltam. Már az első kéziratot kataszteremnél 1979-ben bevezettem a kataszteri számcsoporthoz első négy tagjának kisebb egységekre utalást célzó bontását, miáltal úgy vélem nyilvántartásomat kezelhetőbbé tettem.

A kisebb részterületekre utaló csoportokban nyilvántartásba vett barlangok (vagy mesterséges üregek, mint a fontosnak vélt felhagyott, de még bejárható bányák létesítményeket – nem számítva a szén és uránérc -bányákat) darabszáma (2005. januári állapot szerint) **tizenöt terület egységben a kataszter felépítése** az alábbi képet mutatja: (A víznyelők az esetben szerepelnek, ha barlang méretű bejárható nyílással rendelkeztek a felvételkor.)

- I. (4110) Gorica-Hetvehely környék természetes-mesterséges ismert (bejárható, vagy megsemmisült, stb.) barlangjai. **Az objektumok száma 11 db.**
- II. (4120) Ny-Mecsek területén a nem karsztos és mesterséges üregek. **18 db.**

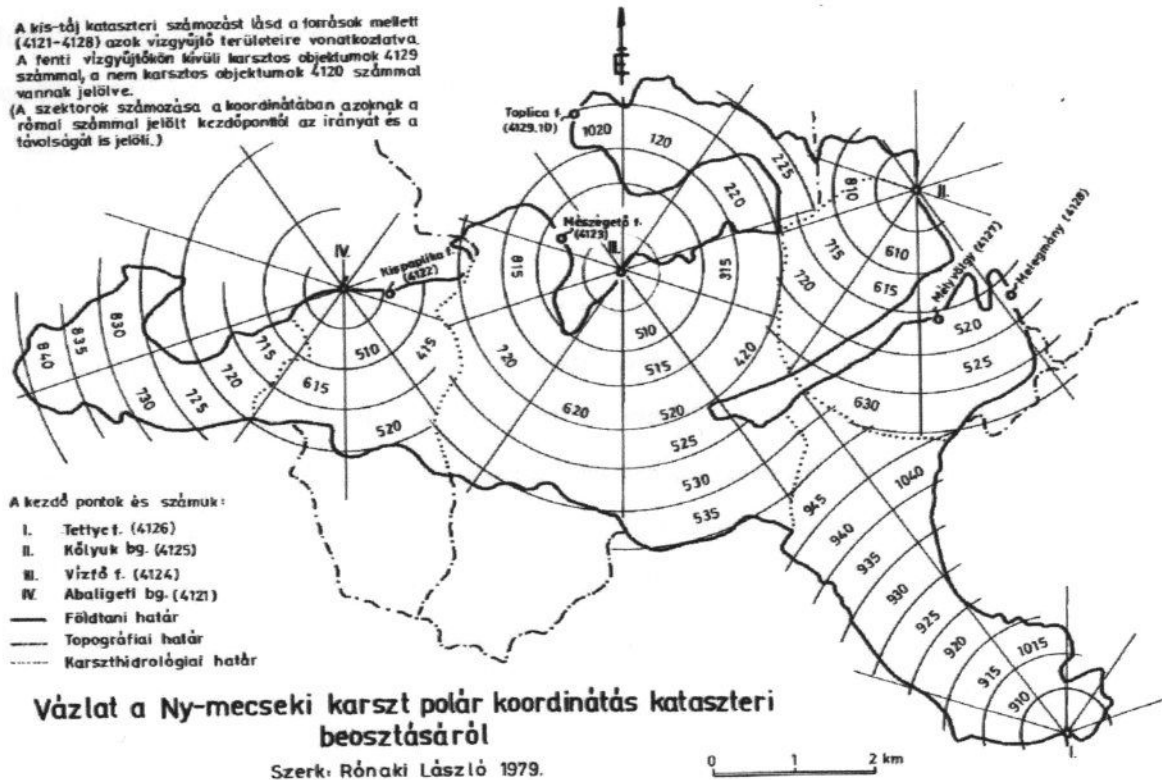

- III. (Kis tájakra utaló kat. számokkal) A Ny-Mecseki nagy karsztforrások vízgyűjtő területén megismert barlangok. Mint: (4121) Abaligetű-bg., (4122) Kispaplika-f.bg., (4123) Mészégető-bg, (4124) Vízfő-bg., (4125) Kőlyuk, (4126) Tettye-f.bg., (4127) Mélyvölgyi-f.bg., (4128) Melegmányi-f.bg. Összesen **261 db.**
- IV. (4129) A 8 nagy karsztforrás vízgyűjtőjén kívüli Ny-Mecseki barlangok **26 db.**
- V. (4130) A K-i Mecsek nem karsztos és mesterséges eredetű üregei **4 db.**
- VI. (4131) A K-i Mecsek karszt barlangjai. **2 db.**
- VII. (4140) A Dráva-völgy (Zselic) környéke. **Nincs** felszíni karszt objektum.
- VIII. (4150) A Villányi hegységben lévő mesterséges létesítmények. (A szársomlyói bauxitbánya maradványai: tárók, gurítók, vágatok.) **30 db.**
- IX. (4151) A Villány környéki barlangok. (A Villányi-hg. K-i része: Harsány-hegy, vagy Szársomlyó, villányi Templom-hegy, villányi Somssich-hegy) **18 db.**
- X. (4152) A Tenkes-hegy környékének barlangjai. (A Villányi-hg. Ny-i része:, Csarnóta, Tenkes, Máriagyűd.) **5 db.**
- XI. (4153) A Beremendi-rög barlangjai. **21 db.**
- XII. (5154) Siklósi barlangok. **5 db.**
- XIII. (4155) Villánykövesd-Palkonya környéke. (A Villányi-hg. É-i előtere.) még **nincs** bejegyzett üreg.
- XIV. (4160) Mohács környék. (Geresdi dombság) **2 db.**
- XV. (4200) Somogy-Tolnai dombság kataszteri egység objektumai. **1 db.**

Külön nyilvántartásban van minden – még **nem azonosított** - névvel szereplő **ismeretlen üreg**. Ezek darabszáma: **22.** (megjegyzés. Az előadás óta egy objektum azonosításával az a XII. terület egységénél került bejegyzésre.)

A Ny-mecseki karszt 50 km²-nyi felszíni elterjedésű területén belül a 8 nagy karsztforrás víznyomjelzésekkel és a földtani megfontolásokkal jól lehatárolt karsztos vízgyűjtő területe 29 km²-re tehető. Ez utóbbin – mint a III. terület egységénél látható - 261 barlang méretű objektum szerepel, ami több mint 87 %-t teszi ki az egész Ny-mecseki karszton előfordulóknak. Ez a nagy sűrűség és a felfedezés folyamatában is koncentráltan behatárolható térképi ábrázolás érdekében a kataszteri számok negyedik számjegyét

felhasználva polár koordináta rendszerben ábrázolt és nyilvántartott formát választottam már a kataszterező munkám kezdetén.

5. ábra: A Ny-mecseki nagy karsztforrások polár koordinátás kataszteri beosztása
 The polar coordinated cadastral indication of great karst springs in Western Mecsek Mts.

Ennek részletes ismertetése munkáimban (pl. „A Mecseki Karsztkutató Csoport 1979 Évi Jelentése”, vagy „A Mecseki karszt” első rész. I. kötet, ld. az irodalomjegyzékben csak az utóbbi RÓNAKI 1979.) megtalálható. Itt a térképi ábrázolást mutatom be a következő ábrán azzal a kiegészítéssel, hogy az egyes szektorokban (melyek három jegyű számcsoportha az irány és a távolság meghatározója) két jegyű sorszámval jelöljük az objektumokat, miközben a négyjegyű kataszteri alapszám a szektort jelölő további három számjeggyel is bővül. Az objektum sorszám az egyes szektorokban csupán két számjegyet igényel (pl: Spirál-víznyelő-barlang 4124.420.04. A legsúfoltabb, az 520-as szektorban is csak 31 szerepel.). Lássuk tehát, miként ábrázoljuk térképeinken a barlangokat vagy egyéb általunk kataszterezett objektumokat.

Mint látható, a 8 nagy karsztforrást 4 origóra szűkített polár-rendszerbe foglalva kezeljük, ahol a kataszteri sorszám tört alakja utal a befogadott forrás tulajdonképpen valós vízgyűjtő területére.(pl. a Mészégető-fbg. eredeti számozása 4123.01 majd a Vízfő rendszerében ennek számozása 4124.910.3/1 kataszteri számmal jelöltük. A számlálóban szerepel ugyanis az eredeti számcsoporth utolsó tagja.)

Összefoglalásként megállapítható, hogy az új kataszterünkben felsorolt ismert (vagy akár már megszűnt) üregek száma fajtájuk (természetes-mesterséges, vagy a különböző jellegű barlangok és kőfülkék) szerinti szeparált számlálás elhagyásával eddig összesen 426-nak adódott. Vagyis a legutóbb írásban (ORSZÁG J. 2003) publikált 241 db regisztrált barlanggal szemben az új kataszterünk jelentősen több objektumra terjedt ki.

A hasonló szinonim neveken túl, elég sok, nagyon eltérő elnevezésre találtam azonos barlangoknál. Természetesen a karsztfejlődéssel járó folytonos változás miatt értelmetlen lenne itt részletezni még a mesterségesen megszüntetett, vagy a természetes úton eltemetődött objektumok számát. Egyszerűen most még meg kell elégedni a fenti összegzésekkel.

Jelen munkámban a nyilvántartási számozás kis területegységekre bontott megoldása miatt mindenképpen újnak számító, és a megelőző bármelyik eddig összeállított munkában szerepeltetett barlangszámot jelentősen meghaladó kataszter vázlatának ismertetésére került sor. Természetesen az idő múlásával ez kiegészül majd újabb ismeretekkel, és a „közhiteles nyilvántartás” is hitelesebbé válhat az abban előforduló hibás megállapítások és téves adatok esetleges kijavításával.

Hivatkozott irodalom:

- Bertalan Károly 1977: Barlangkataszteri törzslapok (cédula katalógus) –kézirat MÁFI
Kadič Ottokár (1952): (A Kárpát medence barlangjai – Kézirat Bp. MÁFI) p.389-411.
Kevi László (1956): Dél-dunántúli barlangok. - Kézirat. Pécs (Dunántúli Tudományos Intézet) p.20+20 mell.
Kordos László (1972): Magyarország barlangkataszteri felosztása =Karszt és Barlang I.-II. p.25-32.
Kordos L.(szerk.)- Jakucs L., Gádos M., Tardy J. (1984): Magyarország barlangjai - Gondolat Kiadó. Bp. p.307-309.
Laki Lakenbach Gyula (1937): BETE - napló (I.kötet 1931-38) kézirat p.121-125 + ábrák.
Lorberer Árpád - Rónaki László. 1978.: A Villányi hegységi karszt vízföldtani és speleológiai viszonyai I.-II.-III. kötet. –kézirat Pécs p.157+139 melléklet.
Nyerges Attila (1999): A Mecsek barlangjai (4120, 4130) –Kézirat Barlangtani Intézet VIII. p. 33
Rónaki L.(1973): A mecseki karszt 1 : 10 000-es méretarányú vízföldtani, morfológiai és speleológiai térképe =Hidrológiai Tájékoztató p. 78-81. (3 minta térkép részlet ábraként)
Rónaki L. (1979): A Mecsek hegységi karszt (első rész) I.-II.-III. kötet. Kézirat monográfia Pécs, szept-dec. p.197+116 mell.
Rónaki L. (1980): A Mecsek hegységi karszt (Második rész) I.-II. kötet Kézirat monográfia Pécs, jún-dec. p.196+99 mell.
Rónaki L. (1982): A Villányi hegység karsztobjektumainak és víz megjelenéseinek katasztere - Kézirat I.-II.-III. kötet. Pécs márc. p.121+53+fotók.
Rónaki L. (1980-84): A Mecsek hegység karsztobjektumainak és víz megfigyeléseinek katasztere I. -II/a, -II/b, -III. kötet. -Kézirat. Pécs p. 222+32 mell.
Rónaki L. (1996): Karszt és barlangkutatás in. Kassai M: Baranya megye 100 éve a műszaki- és természettudományos folyamatok tükrében 1896-1996 MTESz. BMSz. Pécs, p. 116-123.
Rónaki L. (2000): A Villányi-hegység és a Beremendi-rög barlangjai – Beremend Nagyközség Önkormányzata (június) p.1-120.
Rónaki L. 2001.: A beremendi barlangok in. Bencs J.: Természeti értékek Beremenden és környékén – Beremend Nagyközség Önkormányzata p.53-80.(Megjegyzés: Az előző évi munka újabb adatokkal történt kiegészítője.)
Szabó P. Zoltán (1961) : A Mecsek és Villányi hegység barlangjai = Karszt és barlangkutatás Bp. I. félév. pp. 3-20.
Ország János (2004) : A Mecsek és a Villányi-hegység barlangkataszterének eredményei – in. Baronek: A Mecsek Egyesület évkönyve a 2003-as egyesületi évről ME. Pécs p.310-314.
Vértes László (1952) : A Mélyvölgyi kőfülke és néhány más mecseki barlang kutatásáról = Földtani Közlöny 7-9. F. p.270-276

CSOPORTÉLET

(Gál Györgyné)

A 2003. év óta a Pécs-Baranyai Origóház Egyesület tagcsoportjaként működő Mecseki Karsztkutató Csoport a 2005. évben a kutatási tevékenységében eredményes, csoportéletben jelentősen erősödött, szervezett munkát tudhat magáénak. A csoport az egyesületi háttérnek és pályázati lehetőségeknek köszönhetően növekvő anyagi lehetőségeket tudott kihasználni. Ennek eredményeként kutatási tevékenységét nagymértékben befolyásoló barlang-kiépítési munkákat végzett ill. kezdett el, melyek anyagi hátterét biztosította. Tagjai nemcsak a kutatási tevékenységekben vettek közösen részt, hanem számos egyéb felszíni programon, túrán, kiállításon, bemutatókon és vetítéseken is. Jelentős számú magashegyi és más, távolabbi barlangokban tett túra gazdagította az év eseményeit. Jártak tagjaink a Magas-, a Nyugati- és az Alacsony Tátrában, az osztrák és szlovéniai Alpokban (Hochschwab, Triglav) az olaszországi Monte Cavallo barlangban. Erdélyben és számos magyarországi tájon tettek felszíni és barlangi túrákat.

A Csoport az előző évhez hasonlóan változatlanul megtartja negyedéves összejövetelét az OrigóHáz Egyesület Komlói út 94.-98. alatt található székházában. Rendszeresen meghirdetett kutatási hétvégek a hónap első hétvégéi.

A tagok számára elengedhetetlenül fontos technikai eszköztudás fejlesztésére több alkalommal szerveztünk gyakorlatokat a tettyei sziklafalon, de a Spirál-barlanghoz közeli fákön is, melyeken érdeklődő és technikahasználatban is szépen fejlődő „utánpótláskorú” családtagjaink is részt vettek. Két tagunk, Glöckler Gábor és Mihovics Zoltánné az alapfokú barlangjáró tanfolyamon is érdekelt, előbbi mint oktató, utóbbi mint hallgató. Beszámolóikat mindig szívesen fogadjuk a tanfolyamok anyagáról, élményeiről, tapasztalataikról.

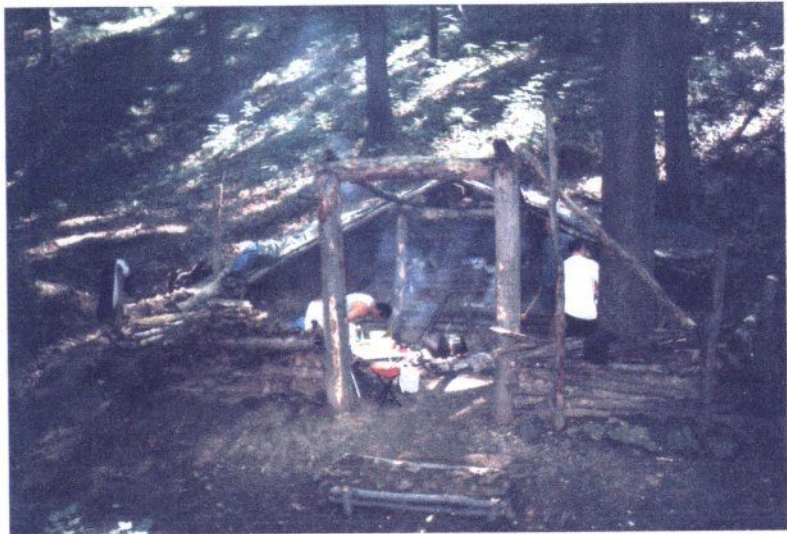

Monte Carlo

2005. október 1-10.

Sikerrel és örömmel mutattuk meg saját kutatási területünket más barlangász csoportok vagy egyesületek érdeklődőinek, valamint az arra vállalkozó gyermekeinknek, családtagjainknak, akiket azonban sok esetben a munkálatokba is bevontunk. E számos gazdag élmény csak fokozta elköteleződésünket a barlangkutatás mellett.

Sajnos a Spirál-barlang melletti esőbeállónk az elmúlt évi beroggyanás óta félig lebontásra került, újjáépítésére még keressük a lehetőséget. A környezet kialakításában azonban már a rendezett, közlekedésünket könnyítő, rönkökkel megerősített „lépcsősor” elkészülte is öröm. Az alábbiakban megjelenő beszámolók és a kutatási jelentésünket színesítő néhány kép mellett több bemutatón, vetítettképes beszámolón próbáltuk népszerűsíteni a természet, a hegyek, barlangok iránti elhivatottságunkat.

Monte Cavallo (Karni-Alpok)

2005. október 14-16.

(Gál Benedek)

2005 októberében lehetőségem adódott részt venni az olasz-osztrák határon nyíló, magyar barlangászok által is kedvelt barlangrendszerbe tett túrán, a budapesti Tolerancia Barlangkutató Egyesület (TBE) szervezésében. A túra előzményeihez tartozik, hogy két éve hasonló tervekkel indult el az egyesület a valamivel 2000 m felett nyíló barlang bejárására, de akkor a rossz idő megghiúsította a túrát. Így, mikor Marosvölgyi Kriszti szeptemberben megkérdezte, van-e kedvem csatlakozni, örömmel mondtam igent.

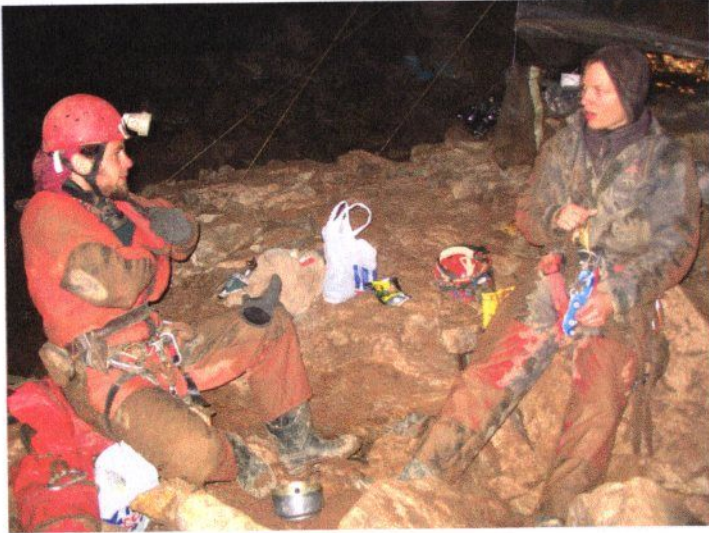
Az utazás simán zajlott, a csapat két fő kivételével, akiket még munkahelyi kötelezettségük Budapesten marasztalt, 14-én, pénteken hajnalban autóba szállt és az osztrák autópályák jóvoltából viszonylag hamar a hegy lábához ért. Hátráltató körülményt csupán a magyar közlekedés-rendészet jelentett, 5000 Ft-tal és fekete pontokkal terhelve Robi pénztárcáját és jogosítványát, aki engedve a hangszórókból szóló lendületes zenének, jobban a gázra lépett, mint azt a magyar jogszabályok engedték volna. Lerakva az autókat egy, a síszezonban valószínűleg forgalmasabb vendéglő-turistaház parkolójában, vállunkra vettük a nem éppen jelentéktelen súlyú felszerelést és nekivágtunk a takaros rendben tartott sípályának. Mintegy 400 m szintet felgyalogolva elértük az olasz határt jelentő nyeret, innen már csak pár száz méterre található az Ernesto Lomasti nevet viselő kis piros bivakház, ahol a társaság egy része szállásolta el magát. Jómagam inkább a sátrazást választottam, bár eleinte nem tűnt egyszerű feladatnak a megfelelő sátorhely kiválasztása. Aki járt már havasi téhenlegelőn, az tudja mit jelent ez... Valamivel éjfél után befutott Sió és Dóri is, akik csak délután tudtak indulni Budapestről. Főzés-evés-ivás közben az otthon már körvonalazódott túratervet, csoportbeosztást véglegesítették a túravezetők és kijelölték az indulási időpontokat.

A 17 fős csapat négy csoportra oszlott, egy beszerelő, egy túrás és két kiszerelő brigád alakult. A beszerelők szombat reggel 8-kor el is indultak, hogy a néhány héttel korábban ott járt magyar barlangászok által beszerelt köteleken továbbbereszkedve a többi aknát is járhatóvá tegyék. Utánuk következett a túracsoport, ahová

jómagam is tartoztam. A barlang bejárata táborhelyunktől kb. egy óra gyaloglásnyira található. Ekkor még a laza aláöltözet is melegnek bizonyult, hiszen az időjárás a két évvel korábbi próbálkozással ellentétben különösen kegyes volt hozzánk és verőfényes napsütésben közelíthettük meg a gyűrt réteglapok között feltáruló bejáratot. Ekkor kicsit irigy-kedhattünk három társunkra, akik nem jöttek barlangba, hanem túráztak a környéken. A beszerelők utasításának megfelelően még jó egy óra „előnyt” hagytunk az indulással, amit napon alvással és fényképezéssel ütöttünk el. Végül 11 óra magasságában elindultunk a közel 700 m mélyen

található végpont felé.

A Cavallo-barlang nem tipikus aknabarlang, inkább a meanderező patakmedret kell követni, amit kisebb-nagyobb letörések, vagy akár 40-50 m-es aknák tagolnak, így gyorsan lehet „falni” a métereket lefelé. Az aknasor végén egy rövidebb néhány száz méteres kúszósabb rész eszünkbe juttatta a „hazai”

viszonyokat is, de szerencsére nem ez volt a jellemző. Csatunk lendületesen haladt, azonban mégsem annyira lendületesen, hogy az utánunk induló első kiszerelőcsapat a -400 m-en levő barlangi bivakban ne érjen utol bennünket. Cserébe viszont mi is utolértük a beszerelőket. Így kb. egy óra pihenő, főzés, táplálkozás következett, míg a beszerelők továbbhaladtak a végpont felé. A bivak tulajdonképpen a végponthoz vezető utolsó meredekfolyosó tetején van berendezve. Itt kezdődik tulajdonképpen a számomra legérdekesebb rész. A kőzetből mintha a meredeken dőlő réteglapok és az azokkal éles szöget bezáró vetők mentén hasítottak volna ki egy hatalmas hosszúkás hasábot és annak a helyén járna az ember a hegyben. A járat vége felé még következett egy kis kúszás-mászás, amivel éles kontrasztot alkotott az utolsó terem gigantikus mérete. Fokozta a hangulatot, hogy itt már alig tudtunk beszélgetni egymással az alaszakai Yukon olasz druszájától... Rövid nézelődés, végpontcsoki elfogyasztása és csoportkép készítése után lassan elindult a társaság kifelé. Visszaérve a bivakba erőgyűjtés, csokihegyek elfogyasztása és lelki felkészülés után nekivágtunk a mászógépek koptatásának. A mintegy 8 órás küzdelem annyira kimerített, hogy egy pillanatra kétségbe vontam Losi szellemi épségét, mikor azt mondta: „..... látom a csillagokat!” Végül persze el kellett hinni, hogy a 18 órás lent tartózkodás után nem napsütés, hanem a holdfényes éjszaka fogadott bennünket. Innen már hamar elértük a tábor, ahol

villámgyorsan hálósákba bújtunk és aludtunk reggelig. A két kiserelő csapat megszenvedett a felszerelés kihurcolásával és egy teljes nap barlangi mozgás után csak vasárnap délután értek felszínre. Bizonyos mértékig kárpótolta őket a gyönyörű napsütés.

Innentől már „csak” a kötelek kicsomózása és a „vasak” elcsomagolása volt hátra, majd miután mindenki evett-ivott és regenerálódott, sátort bontottunk és lehurcolkodtunk az autókhoz. Sajnos a vendéglátó-ipari egység még mindig passzívnak bizonyult így a búcsúsört (illetve a sofőrök számára búcsúkakaót) egy benzinkútnál kellett elfogyasztani. A kedélyeket

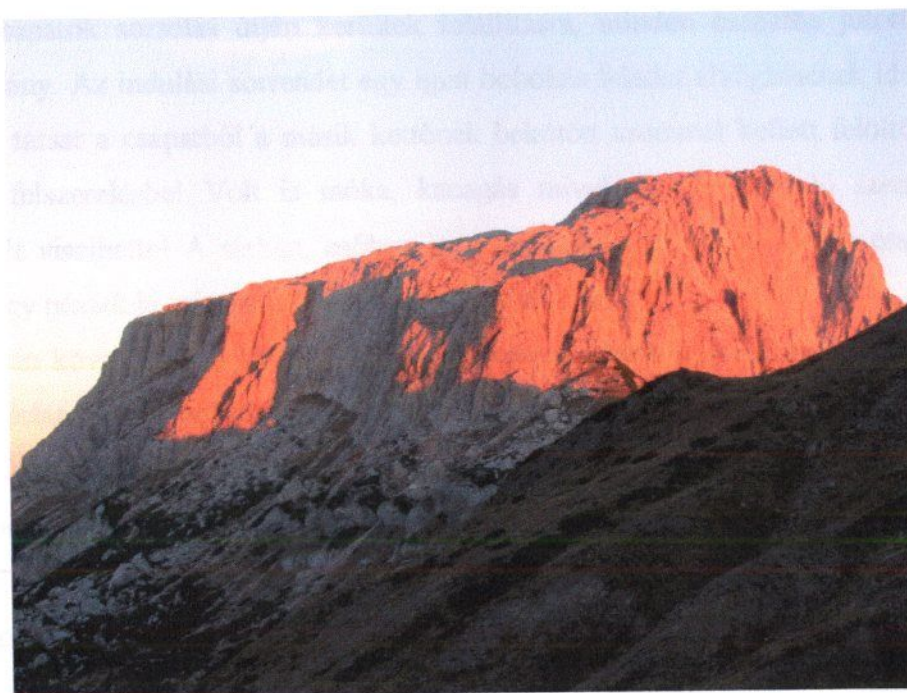

ezután már ismételten csak a hazai közlekedés-rendészet képviselői borzolták, akik másodszor is úgy gondolták, hogy Robinak nem kellett volna száztízrel mennie az M0-on, de szerencsére ekkor elmaradt a csekk.

Összefoglalva elmondhatom, hogy nagyszerű élményekkel

gazdagodtunk ezen a hétvégén és nem utolsó sorban hasznos tapasztalatokat szerezhettem, milyen is egy, a hazai viszonyokhoz képest igazán „nagy” barlang. Köszönettel tartozom a Tolerancia Barlangkutató Egyesület minden tagjának, akik lehetővé tették számomra a csatlakozást a túrához.

(A fotókat Takács Róbert készítette)

Agyagos Kupa

2005. szeptember 9. – 11.

(Mihovics Zoltánné)

A SzKBE minden évben megrendezi az un. „Agyagos Kupát”, így az idén négyen úgy határoztunk, hogy mi is részt veszünk rajta, az MKCS képviselőként. Anti, Bence, Gábor és szerény személyem szeptember 9.-én, elindult, hogy kiköltözzön 3 napra a Szuadó völgybe sátorozni és versengeni a másik két csoport barlangásaival.

Az Agyagos Kupa a nevét nem hazudtolta meg mindjárt az első nap, akkora eső esett, hogy tényleg agyagos lett minden! Szerencsére a szegediek UAZ-a minden holminkat a táborhelyre szállította, így legalább a sárban csúszkálást megúsztuk (aznap!). A sátrainkat is szerencsésen felvertük, hál' Istennek esőmentes időben. Így az első napot

a táborhely elfoglalása után a tűz mellett a hideg, borús időnek megfelelő védőitalok elfogyasztásával fejeztük be. Éjszaka többször hallottuk, hogy elkezdett esni, reggel pedig szó szerint szakadó esőre ébredtünk! Hát lett nekünk Agyagos Kupa, vizes és agyagos! De szerencsére ez nem vette el a kedvét senkinek a résztvételtől.

A csapatok sorsolás útján kerültek felállításra, minden csapatba jutott gyakorlott, kezdő, és leány. Az indulási sorrendet egy igen bohókás feladat elvégzésének ideje határozta meg: egyik társat a csapatból a másik kettőnek bekötött szemmel kellett felöltöztetni teljes barlangász felszerelésbe! Volt is móka, kacagás mivel az öltöztetendő személy csak a fehérneműjét viselhette! A sárban, esőben igen jól szórakoztunk, az induló csapatok pedig rövidesen úgy néztek ki mintha már barlangban jártak volna.

Ezután következett a fő feladat: minden csapat kapott egy térképet és egy számot, a megjelölt barlangokban kellett megkeresniük a saját számukat! Persze a szervezők néhány helyre a „Nem nyert” és más hasonló szövegeket is elrejtettek, nehogy túl könnyű legyen a feladat, ráadásul, hogy melyik barlangban melyik szám van és hol, azt meg kellett találni! Plusz feladat volt, hogy minden csapatnak kellett hoznia valami „különleges” dolgot! A visszaérkező csapatok sárosan, teljesen elázva, de jó kedvűen és meglehetősen érdekes tárgyakkal, állatokkal érkeztek meg a szervezőkhöz: volt ott hatalmas varangyos béka,

meztelen csiga, (Böllérből készült vacsorához szánták), különböző kövek és egyéb rút, vagy épp aranyos jószágok, esetleg barlangban „felejtett” tárgyak.

A csapatok tagjai overalljaikat a patak meglehetősen felduzzadt és sáros vizében igyekeztek kimosni, néhányan az overallal együtt mindjárt meg is fürödtek, mondván úgy eláztak, hogy már teljesen mindegy! Erre a kötélhúzás tette fel a koronát, a patak két partja között, ahol az addig még esetleg szárazon maradtak is garantáltan patak-fürdőt vettek!

Ezt a fantasztikusra sikeredett, esős, de mégis szép napot a közös vacsora elköltése és tábortűz körül elfogyasztott lélek és test melegítők elfogyasztása zárta, nem kevés énekszóval.

Másnap reggel, ha nem is napos, de végre eső-mentes napra ébredtünk, így megvalósultak a kötéltechnikai versenyek is. Elsőként egy oszlop körül kötött két ember szorítónyolcast, úgy, hogy a kötél mindkettejük derekára volt kötve! Gyakorlott barlangászok keveredtek bele a kötélbe úgy, hogy néha félő volt, el kell vágni. Ki hitte volna, hogy ilyen nehéz egy szorítónyolcast megkötni! Azért szinte mindenkinek sikerült, előbb- vagy utóbb!

A kiépített technikai pályán érdekes feladat volt, az egy mászógéppel történő felmászás feladata, főleg, hogy a delikvens által választott gép helyett pont a másikat kellett használnia! Láttunk is érdekes kötéltechnikai bravúrokat!

A feladatok sorában ekkor az elmélet következett, ahol igen körmönfont kérdésekkel vizsgáztatták a szervezők a résztvevők elméleti felkészültségét! Tán még a mai napig is vita folyik egy-egy kérdés helyes válaszáról, mindenesetre az agyakat sikerült jól megmozgatniuk és egyes dolgokról elgondolkoztatni embereket.

Az összes feladat értékelése után következett az eredményhirdetés, ami nekünk nagy sikert hozott, ugyanis Gál Bence társunk a győztes csapat tagjaként vehette át az Agyagos Kupát!

A Kupa mellé Szőke Emilia még egy saját készítésű nagyon finom tortával is meglepte a győztes csapatot.

A rendezvény nagyon jól sikerült, a Mecsekben tevékenykedő csapatok még közelebb kerültek egymáshoz, barátságok, ismeretségek szövődtek! Nagyon jól éreztük magunkat, és ezen még a mostoha időjárás sem tudott rontani. Elhatároztuk, hogy következő évben is feltétlenül eljövünk, és részt veszünk az AGYAGOS KUPÁN!

Nagyon köszönjük a szervezőknek!

Szlovákia – Tátra

Július 24-30.

(Róth Antal)

Halák Miki és családja (Babuci, Niki, Edus, Bálint) és az én családom (Ágnes nélkül) szlovákiai körutazáson vettünk részt saját szervezésben.

Tornanádaskánál léptük át a határt.

1. Torna vára, Szádelői völgy mellett mentünk el. Ide vissza kell jönni. Krasznahorka vára csodálatos. Gyönyörű úton mentünk a szállásig, Dobsinka Másáig.
2. Fehér vízesés (Mlinky), gyalog fel, majd egy csodálatos „arborétumba” értünk lefelé jövet. Rengeteg koskort fotóztunk, nagyon változatos volt a növényvilág. Szinte nem lehetett a kijelölt útról letérni, mert annyi csoda volt mindenfelé, s féltünk rálépni.

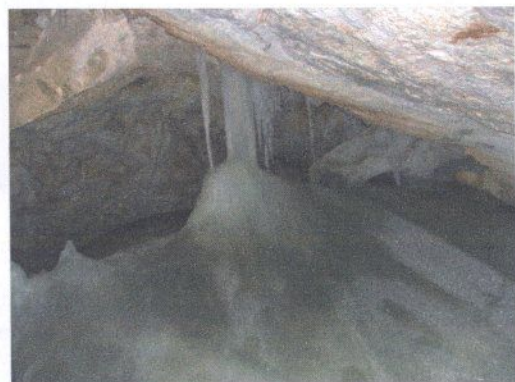
Lefelé a csapat ketté vált, Babuciék haza mentek, mi meg - Miki, Soma, Andrea és én - megmászunk még egy csúcsot (Hollókő, 1153), elfáradtunk, de jó volt. Több barlangot is találtunk, a csúcs alattihoz jó lett volna zseblámpa, így csak az elején tudtunk nézelődni, felmászni. Hatalmas szádájú barlang.

3. Pakolás, irány a Magas Tátra. Soma a szálláson felejtette a törét, visszamentünk. Az Alacsony Tátrában szebbnél-szebb helyeken vezetett az autótunk. Közben megnéztük a dobsinai jeges barlangot. Az MKBT belépővel az egész család bemehetett, persze a fényképezésért már fizetni kellett, s nem is keveset. A barlang ismételen lenyűgöző, de azt hiszem először jobban tetszett. Nagyon sok ember keresi fel, s ez kicsit zavaró. Magyar nyelvű vezetés csak bizonyos létszám felett lehetséges.

Megálltunk még Lőcsén, Csütörtökhelyen. Az utóbbi helyen megnéztük a csodálatos gót Zápolyai kápolnát. Kár, hogy morcos volt a pap. Itt éreztem megint, hogy mit veszített a magyar nemzet a Trianonnal.

A Magas Tátra látványa már messziről elvarázsolt bennünket.

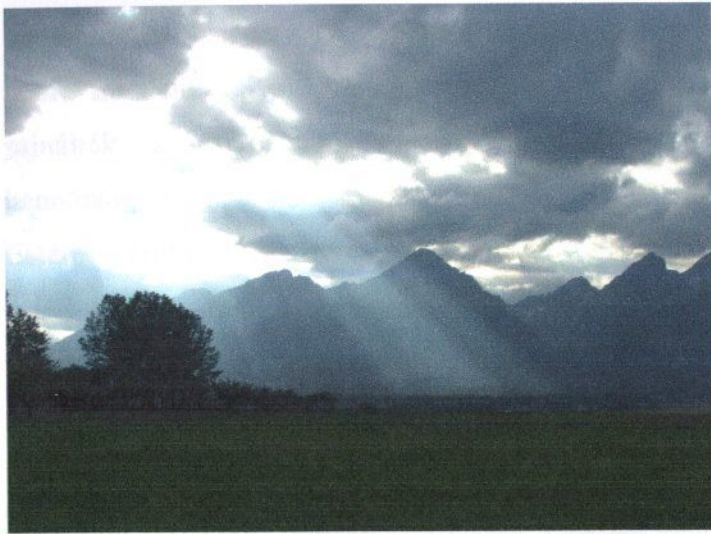
Megérkeztünk, ablakunk a Tátrára nézett. Pazar!

4. A Lomnici csúcs alatt túráztunk, ahová lanovkával mentünk fel. A gerincen rövid túra, sok-sok virág ismételen. Hol felhőkben jártunk, hol sütött a nap. Igen változatos volt az időjárás. Somával sok sziklát, kisebb kiszögélést megmászunk. Lefelé gyalog jöttünk a tarpataki

vízesekekig. A nagy sziklák úgy, hogy senkit ne veszélyeztessünk, újabb és újabb mászásra adtak lehetőséget.

A két Tar-patak találkozásánál megint külön váltunk, Miki, Soma és én hosszabb utat választottuk hazafelé, ennek ellenére mégis előbb értünk haza. Andreáék a kidőlt fenyőfák miatt elterelték, Ótátrafüredre kellett menniük. Nagyon lehangoló volt a Tatra katasztrófa sújtotta területe.

5. Mi fiúk, Bálint kivételével, a Lomnici-csúcs mellett, egy 2053m-es hegyet „hódítottunk” meg. (Nagy-Morgás). Igaz felfelé egy darabon a lanovka segítségét is igénybe vettük, de aztán hajráztunk. Az idő ismételten elég változatos volt. A csúcsra feljutva új utat választottunk a lejövetelünknek. Először nagy sziklahalmon kellett átkelnünk, majd beértünk egy kőfolyóba. A kőfolyóban lassan megjelent a víz is, illetve egyre nagyobb leszakadások tették izgalmassá az utat. Érzésünk szerint ott jártunk, ahol a madár sem jár. Ez alól egy holló pár volt kivétel. Lehet, hogy ránk vártak? Lefelé haladva a víz ismételten eltűnt, s mi elérkeztünk egy sűrű, szinte járhatatlan, embermagasságú törpefenyvesbe. Alattunk folytatódott a kőfolyó. Egy helyen medve ürülék is láttunk. Hát nem mondhatom, hogy nem izgultam. A törpefenyvesből kijutva végre elértük a lucfenyvest. A terepviszonyok próbára tették bennünket, fáradtan, de könnyebben haladtunk. Aztán újból fel a hegyre. Tatra Lomnicon hamar és élvezettel fogyasztottuk el a kiérdemelt sörünket. Még én is ittam egy hatalmas korsóval.

Ez idő alatt Andreáék (Babuci, Bálint) a Dunajeci áttörésnél tutajoztak, túráztak. A lányok pedig Poprádon élményfürdőztek. A nap végére mindenki fáradtan, de megelégedetten tért vissza szálláshelyére.

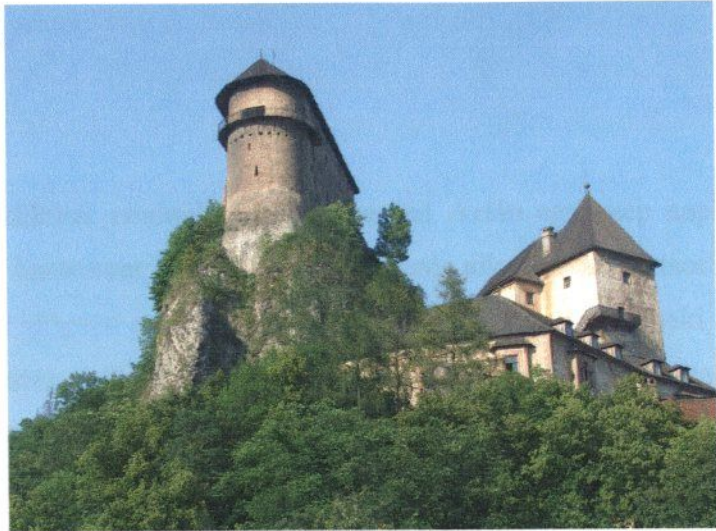

6. Elindultunk haza. Szebbnél szebb helyeken vezetett az utunk. Útikönyvet olvasva igen csak gazdag ez a rész is magyar történelmi, irodalmi vonatkozásban. Útközben felmentünk a Chopokra. Sajnos meleg volt, így

nagyon párás volt az idő, nem sokat láttunk. Kis kitérőt tettünk Árva vára felé. A vár csodálatos, lenyűgöző volt. Sajnos a csapatunkból (Edus, Niki, Bálint) nem mindenki jött be. Utólag sajnálták is, mikor meghallgattak bennünket.

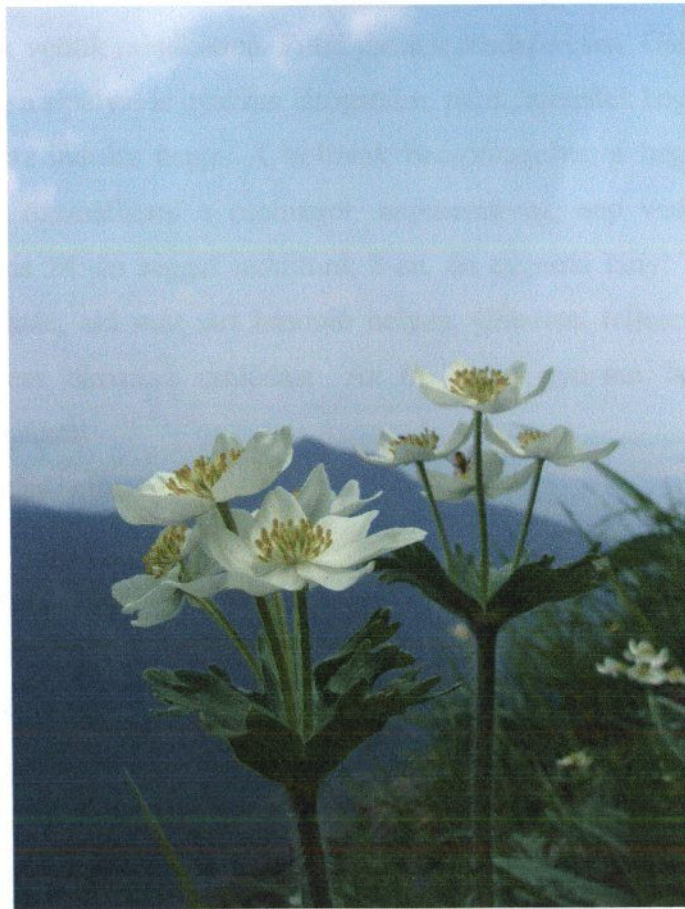
Estére értünk Besztercebányára, szállásunk a város központjába volt. Esti sétánk alkalmával élvezhettük a történelmi város minden szépségét, nyüzsgését.

7. Reggel gyors fényképezés a városban, vásárlás, aztán indulás haza. Félreértés miatt Zólyom várát csak távolról, az autóból élvezhettük.

Itthon nagy meleg fogadott minket, a hőség kifárasztott bennünket.

Összességében egy csodálatos hetet töltöttünk el Szlovákiában, sokszor igen vegyes, viharos érzésekkel.

Triglav

Június 24.- 26.

(Mihovics Zoltánné)

Tulajdonképpen teljesen máshová készültünk eredetileg ezen a napon! Aztán egy szép nap mindent másképp alakított! Gál Gyuri barátomat hívtuk egy beszélgetés alkalmával, tartson velünk a Bakonyba a barlangnapra. Az időpont azonban hála a sorsnak nem felelt meg neki, mert várhatóan erre a hétvégére tervezték a Triglav-túrájukat. Gyertek Ti velünk- mondta Gyuri- a Triglavra készülünk néhány hegymászóval. Valamennyit hallottunk Gáborral erről a hegyről, tudtuk, hogy Szlovéniában van, hogy a Júlia Alpok legmagasabb csúcsa. Ennyi és semmivel sem több. Gyuri néhány perc alatt meggyőzött minket, hogy nem lesz semmi gond megtudjuk csinálni a normál úton! Igent mondtuk, megígértük, szóval eldőlt: megyünk a TRIGLAVRA!

Azért néhány dolgot szerettünk volna tudni, Gábor rengeteg fotót, leírást nézett át az Interneten, mire számítsunk! Hát....nem éppen az a rőzsehordó nénikés útvonal volt a képeken, amit Gyuri vetített elénk. De folyamatosan meggyőzött, nem lesz olyan nehéz! Elkezdtünk azért készülni, hiszen a hegy közel 2767 méter magas és technikailag, fizikailag is igen nagy kihívásnak vettük mindketten. Futni jártunk rendszeresen, Gábor a bokájára kötött lábsúlyokkal, én még a sípályát is gyakran látogattam, mint „meredek hegyoldalt”.

Aztán eljött az indulás napja. A holmink becsomagolva, a hegymászók útmutatása alapján igyekeztünk összeállítani a csomagot: napszemüveg, nap védőkrém, meleg ruha, esőköpeny stb. Június 24.-én reggel indultunk 8-an, én egyedül lány! A csapatban 3 profi hegymászó, és egy srác, aki már járt hasonló helyen. Gáborral teljesen amatőrök voltunk, nagyon reméltük nem okozunk csalódást. Az út km-ei gyorsan futottak és rövidesen megláttuk a Karavangákat!

Mi két tudatlan már azt hittük, hogy ez a Júlia Alpok! Ekkor kezdett tudatosulni, hogy mire is vállalkoztunk, a távolban feltűnő hegyek kéken magasodtak a horizonton!

Megérkeztünk Moistranaba, innen már hatalmasan emelkedett fölénk a TRIGLAV!

Valahol a „távolba” iszonyú magasan egy gyönyörű hegy! Holnap oda fogtok felmászni!- mutatta Gyuri. Nem akartunk hinni a szemünknek- távolinak- hihetetlenül magasnak tűnt. Aztán leparkoltunk, mert meg kellett nézni a felfelé vezető úton még egy gyönyörű vízesést! Ilyet még soha nem látunk! A teljes vízesést, ami kb. 100 méter magasból zuhant alá a semmibe, teljesen körbe lehetett járni! Megbabonázva járkáltunk és fotóztunk. És ez még csak a bevezető volt a csodákból! Aztán felértünk a parkolóba, és felsétáltunk az Alzajev menedékházhoz, ahol nagyon kellemes, kényelmes szállást kaptunk. Este elsétáltunk a völgybe, fotóztuk a „távoli” csúcst, amit holnap meg kell „hódítanunk! Oly távolinak tűnt.

Este jött az első meglepetés! Gyuri és Rudi elkezdte összekészíteni a másnapi csomagokat, előkerültek a beülők, kötelek! Rőzsehordó nénik mi! Akkor miért kell ilyen felszerelés?! Kicsit ijedten néztük a készülődésüket, de megnyugtattak, csak vihar esetére kellene ezek a biztonsági felszerelések! El is hittük. Minden összecsomagolva, reggel 4-kor ébresztő. Ki mennyit, hogyan de aludtunk, mi Gáborral kicsit izgulósan, és oly hamar reggel lett.

Gyors és alapos reggeli és máris indultunk a beszálláshoz. Kb. fél óra alatt elértük a „normál” út beszállását. Elindultunk felfelé, és jöttek sorba a

„meglepetések”, mi kanyargó ösvényekre számítottunk! Itt pedig szinte függőleges falak, keskeny párkányok, acél tüskékkel kiépített utak végig! De mentünk és másztunk, szinte függőlegesen felfelé, 1-2 óra múlva a völgy ahonnan indultunk már csak „madártávlatból” látszott, minden apró, kicsi lett alattunk, a patak szalagja is épp csak kivehető volt. Aztán elértük az első „hó mezőt” ez nagy újdonság volt számunkra! Nagyon élveztük a júniusi melegben, hogy havon mehetünk, pedig csúszott a lejtő kegyetlenül. Hegyi kecskék vívták reggeli csatájukat az út mentén, csodálatos virágok tarkították a sziklát! Nem győztünk rá csodálkozni a sok-sok új szépségre ami körülvett minket. Mindketten először voltunk magas hegyen, minden új volt, és csodálatos. Gábor a tenyerébe vett egy bébi szalamandrát, még foltjai sem voltak, aztán fotózás után óvatosan elengedtük. Haladtunk felfelé, a látvány egyre szebb, a tér egyre kitágulóbb körülöttünk, az ösvények egyre keskenyebbek, egyre több az acéltüskével biztosított kapaszkodó!

Ahogy egyre feljebb érünk gyérül a növényzet, a zöld egyre inkább eltűnik, közben makró fotók készülnek az enciánokról, kis csoportokban díszítik a sziklákat, fantasztikus látvány. A levegő is fogy, egyre gyakrabban állunk meg pihenni. Aztán elérjük a moréna lejtőt! No itt kemény a pálya, az ember lép 40 cm-t és vissza csúszik 50-et! Rudi mutatja, hogyan menjünk rajta. Végre elérjük a „fennsíkot” ahol csodálatos karmezőn megyünk át, majd nagy hóval borított területeken, nagyon élvezzük a havat, rövid ujjú pólóban hógolyózunk, júniusban! Hihetetlen! A növényzet régen eltűnt, a völgy és a patak alig kivehető oly kicsinek tűnik, a mellettünk lévő hegyek közel kerülnek, a felhők szinte karnyújtásnyira! Aztán jön a fekete leves! Az hogy napszemüveg nélkül semmit sem látni még hagyján, a nap éles fényt vett mindenre, szemüveg nélkül nem is látnánk! De előkerül a hegyi betegség, nálam és Gábornál. Mindketten émelygünk, fáj a fejünk. 2000 méteren vagyunk, ez természetes, nyugtat meg Gyuri, majd szép fokozatosan elmúlik. Azért van mert még nem jártunk ilyen magasan és meg kell szoknunk. Lassan megyünk felfelé, kemények a pillanataink, néha úgy érezzük, nem megy tovább! Keskeny ösvény, alattunk a több száz méteres mélység! Gábor a tériszonyával küszködik, nagyon hősiezen, többször is megáll, végül Rudi ráadja a beülőt és biztosítja, így már biztonságban érzi magát.

Végre elérjük a Triglavski menedékházat, 2500 méteren vagyunk! Fantasztikus látvány! Én már jól vagyok, „aklimatizálódtam” Gábor még szenved a fejfájástól. Leülünk,

megpróbálunk enni, de nem igazán megy, valahogy nincs éhség érzetünk!

Merre tovább kérdezzük, és ekkor megmutatják a GERINCET! Állítólag rengeteg mászó van rajta, csak mi nem látjuk! Aztán felfedezünk néhány „hangyát” a sziklákon! Alig több mint 300 méter szint van vissza, de meglepően

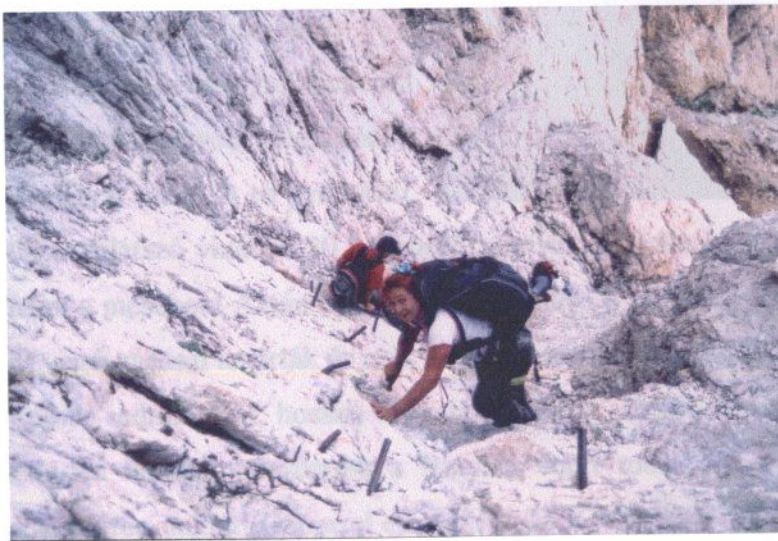
magas és távoli a csúcs, az emberek pici hangyáknak tűnnek rajta! Indulás tovább, mert kezd felhősödni, és nem lenne jó egy eső, vagy vihar a gerincen. A „fal” aljában felnézünk: hát.....függőlegesen felfelé, acéltüskéken kapaszkodva, vagy épp 40 cm-nyi szikla párkányon haladunk tovább. Nagy a forgalom a hegyen, rengetegen jönnek szembe, akik lefelé tartanak. Mindenki köszön, hogy vagy-hogy vagy kérdések, angolul, németül. A lefelé jövőnek kell utat adni, jó-jó, de hova álljak félre-kérde Gábor? Egy szikla párkányon, alig 30-40 cm-nyi

lépések vannak, alattunk több száz méter függőleges sziklafal! Csak nekünk félelmetes, végül is nagyon jól lehet rajta közlekedni. A sziklákon mindenütt hágóvasak nyomai, a téli mászók hagyják maguk után. Hát le a kalappal előttük! Ezt hóban! Én nagyon élvezem a felfele mászást, rengeteget fotózok, a kiscső a kezem ügyében van, egyfolytában csinálom a képeket.

Végre a gerincen vagyunk! Teljesen olyan, mint a képeken, néhol alig vasalódeszka szélességű, de drótkötéllal jól biztosított a legtöbb helyen. Fantasztikus látvány, az eddig felettünk-mellettünk lévő hegyek alá kerültek, összementek, a Triglavski menedékház már alig látszik! A felhők már nem úsznak el felettünk, néhány keresztül úszik rajtunk! Gyönyörű a látvány, az ég vakítóan kék, ilyen tisztának még soha nem láttam! Aztán eljön a nagy pillanat: ITT ÁLLUNK A CSÚCSON! Fent vagyunk, megcsináltuk! Nagyon keserves volt felfelé sokszor, de a látvány az élmény mindent feledtet! Én jól vagyok, nagyon élvezem az alattunk elúszó felhőket, a kéregető hegyi madarakat, akik a csúcs csokinkra pályáznak. Aztán elkészülnek a csúcscsúcsok és sajna indulni kell vissza mert elég csúnya, sötét felhő közeleg és itt gyorsan hóiharba is lehet kerülni. Na most jön a neheze, amilyen könnyedén jöttem felfelé, úgy szívtam meg lefelé! Kész katasztrófa minden lépés! Rudi most engem köt hevederbe, és biztosít a drótköteleken! Szerencsére elég gyorsan ráérzek a lefele menetre, és a gerincről leereszkedve visszatér a jókedvem. Phű.. ez nehéz volt! Gábor pont fordítva, neki a lefele ment sokkal könnyebben, ráadásul ahogy ereszkedünk, úgy gyógyul a hegyi betegsége, egyre jobban van! Hát igen, a lefele menet, az igen kemény. Egyre fárasztóbb, egyre nehezebb minden lépés. Szerencsésen elérjük a hómezőt, ahol néhány szíverősítő dobozt „talál” Rudi a hóban! Nagyon élvezzük a havat, a napsütést, mosolyogva tekintünk vissza a

hegyre.

Aztán folytatjuk a lemenetet. Egyre nehezebb, nem is akarjuk elhinni, hogy ezeken a meredek falakon másztunk fel, ezeken a tuskéken jöttünk fel! Biztos, hogy erre jöttünk?? Folyamatosan hitetlenkedünk, aztán néhány ismerős szikla, és tudjuk jó úton járunk, no és a

jelezés, vagy méteres néhol a piros kör, tehát nem lehet eltéveszteni. Azért néhányszor sikerül, ilyenkor vissza kell menni, mert a mélység alattunk hatalmas és nem lehet tévedni! Kicsit szétszakad a csoport kettesével, hármasával, tempó szerint haladunk lefelé. A morén

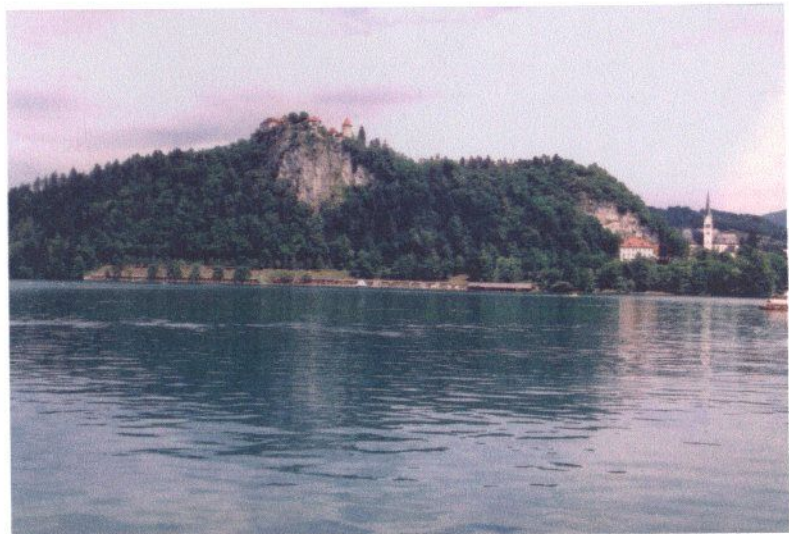

lejtő kész katasztrófa, Rudi gyorsan megmutatja, hogy kell rajta lefelé haladni, hogy ne csúszunk meg. Egyre fáradtabb vagyok, mindenem fáj, főleg a térdem. Minden lépés egy kín. Lemaradunk kicsit Rudi-val, látja nagyon kimerültem. Megtöm szőlőcukorral, megmasszírozza a lábam. Magához köt a hevederrel és szó szerint levezetget a hegyről! A többiek már a patakban áztatják a lábukat! Lefele menet úgy este 6 körül magyar srácokkal találkozunk, Ők felfele tartanak. Meglátanak minket, köszönnek, érdekes mód magyarul (honnan tudták?!) –mi van sétáltatod?- kérdi az egyik, ez rám vonatkozik, mert pár méteres kötélén kutyagolok Rudi után. Jót nevetünk, kicsit visszatér az erőm is. Aztán végre itt a patak. Most megvan, most megcsináltam! Teljesen eltöltene az érzelmeim. Szó szerint böngök, mint egy gyerek, a hátizsákomra borulva az öröm könnyei ezek!

Elindulunk vissza a menedék házhoz, már nem fáj semmi, vissza-vissza tekintünk a hegyre, a csúcsra. –ott jártunk- nagyon magasnak és távolinak tűnik, szinte hihetetlen, hogy egy nap alatt megjártuk. És hálásak vagyunk mert megengedte, hogy felmehessünk! Többektől hallottuk, ez sajnos nem mindig van így.

A menedék házat elérve hatalmasat vacsorázunk, mindenki mesél (mintha nem együtt lettünk volna) és előkerül egy üveg pezsgő is.

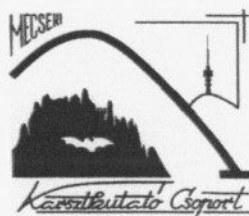
Másnap indulás hazafelé de azért még időt szakítunk a Bladi tóra és a Száva vízesésére, mert ezeket meg kell nézni ha már ott jár az ember. A Bladi tavon épp kajak bajnokság van, drukkolunk a magyar lánynak! Szerintem nagyon meglepődött a magyar szón! A tó gyönyörű,

tiszta átlátszó vizében 20 kg körüli pontyok úszkálnak. A szigeten csodaszép kis várkastély. Mint a mesében! Aztán fel a Száva forráshoz, a vízesés gyönyörű, bár csalódást okoz, hogy az út végét ráccsal lezárták és nem lehet odamenni! Azért fotózunk!

Sajnos indulni kell, hosszú még az út hazáig. Élményekkel megrakodva indulunk haza felé, minden honnan búcsúznak a hegytől, mert most már felismerjük még ilyen távolból is jellegzetes alakját! Gáborral elhatározzuk: JÖVŐRE VISSZAJÖVÜNK!

Kiadja a Pécs-Baranyai OrigóHáz Egyesület Mecseki Karsztkutató Csoport

7629 Pécs, Komlói út 94.-98.

Elnök: Kis Varga István

Csoport-vezető: Rónaki László

7633 Pécs Hajnóczy u 5/a Tel.: 72/255-051

Szerkesztette: Gál Györgyné

PÉCS, 2006